

Ч. 3 (198) Р. XLIII

Авангард

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО МОЛОДІ

СТЕПАН
БАНДЕРА
1909-1959-1989

Ч. 3, 1989

Авангард

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО МОЛОДІ

КВАРТАЛЬНИК
ВИДАЄ

ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

AVANTGARDE QUARTERLY

Official Press Organ of the Ukrainian
Youth Association in Exile

AVANTGARDE — TRIMESTRIEL

Revue de jeunes éditée par le
Comité Central de l'Union de la
jeunesse ukrainienne en exil

КРАЙОВІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

Вел. Британія
Ukr. Youth Ass'n
c/o Mrs L. Fostun
49 Linden Gardens
London W2 4HG

Австралія
Mrs. Irena Kohut
7 Damian Court
Glenroy, Vic. 3046

Бельгія
Union de la Jeunesse
Ukrainienne en Belgique
72 Blvd. Charlemagne
Bruxelles

Франція
Union de la Jeunesse
Ukrainienne en France
186 Blvd. St. Germain
75006 Paris

ЗСА
Ukr. Amer. Youth Ass'n
c/o Mrs M. Piatka
P.O. Box 211
New York, N.Y. 10276

Канада
Ukr. Youth Ass'n of Canada
National Executive
83 Christie
Toronto, 4 Ont.
Canada — M6G 3B1

Аргентина
Association Juvenil Ucrania
Sr. W. Zastawnij
Soler 5039
Buenos Aires

Німеччина
Vereinigung der Ukr. Jugend
8 Munchen 80
Zeppelin Str. 67
Germany

Бразилія
Jan Kuchar
Rua Baia Grande, 146
Vila Bela 03202
São Paulo, SP

Редактуючий колектив, Головний редактор — Осип Рожка
Графічне оформлення: Графік Яків Гніздовський
Редакційне листування і матеріали
надсилають на адресу Редакції:

«AVANTGARDE» 136 2nd Ave., New York, N.Y. 10003, USA

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1989

Країни

Річно:

ЗСА	15.00 дол.
КАНАДА	16.00 дол.
ВЕЛ. БРИТАНІЯ	6.50 ф.ст.
АВСТРАЛІЯ	15.00 авс. дол.
БЕЛЬГІЯ	500.00 б.фр.
ФРАНЦІЯ	75.00 ф.фр.
НІМЕЧЧИНА	30.00 н.м.
АРГЕНТИНА	80.00 пезо
БРАЗІЛІЯ	2500.00 круз.

•ГАСЛО СУМ НА 1990-ИЙ РІК•

«БОРИСЬ ЗА УКРАЇНУ — МИ ВОЛІ СИНИ!»

Центральна Управа СУМ в часі кількох засідань застановлялася над найбільш відповідним гаслом на 1990-ий рік. Беручи під увагу численні усвідомлюючі, націtotворчі процеси, які відбуваються в пів-невільній Україні, ЦУ СУМ рішила підібрати оце гасло, поновно вказуючи на мету нашого існування, як членів Спілки Української Молоді.

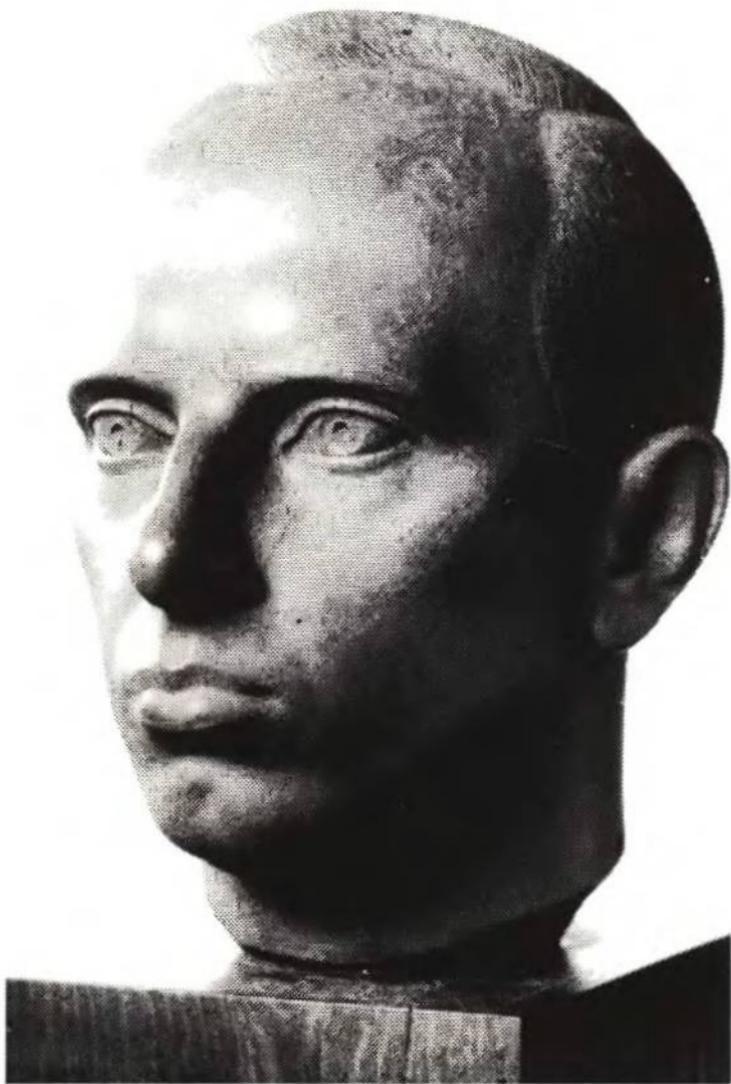
Окрім поданого гасла сумівська спільнота в цілому світі відзначуватиме наступні постатті і річниці:

- 40-ву річницю смерти Головного Командиря УПА, ген.хор. Тараса Чупринки—Романа Шухевича.
- 65-ліття від постання СУМ в Україні.
- 60-ту річницю Харківського процесу над членами СВУ-СУМ.
- 350-ліття Козацько-Гетьманської Держави. (заокруг. дата)
- 20-ту річницю від вбивства сл.п. мисткині Алли Горської, активного члена Руху Шістъдесятників.
- 5-ту річницю смерти найбільшого сучасного українського поета Василя Стуса.

Центральна Управа СУМ звертається до свого членства, в обличчі подій в Україні, якнайурочистіше відбувати оці відзначення, щоб молодше покоління і ми могли засвоювати духове єднання з Україною і віру в її скоре Воскресіння як і запалу до боротьби за Українську Соборну Державу! Прослава збройної боротьби українського народу у формі УПА і сучасні мученики — жертви московського окупаційного режиму, як Алла Горська і Василь Стус, є посівом, на якому ми виховуємо, в дусі наших християнських ідеалів, нових Борців за Волю України.

Центральна Управа СУМ

ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ СТЕПАНА БАНДЕРИ

С. Бандера. Скульптура М. Черешньовського.

Немає вже між нами нашого Провідника. Немає того, під керівною рукою якого йшли і привикли йти навіть на смерть лави борців за визволення України. За останнє чверть століття з іменем Бандери нерозривно зросся визвольно-революційний рух українського народу. Його ім'я в поточній мові своїх та ворогів стало символом українських націоналістів, бійців УПА, українських патріотів-активістів. Великі особисті прикмети Провідника — прямолінійна послідовність і залізна невгнутість — стали невід'єднними чеснотами людських кадрів, великим надбанням всієї Організації. Ці риси кувались і гартувались під ударами історичної долі, яку силою ідеалістичного запалу і самопожертви старалися перемогти покоління націоналістів останніх десятків років.

Життєвий шлях Степана Бандери починається так, як починався життєвий шлях десятків тисяч української молоді його покоління.

Степан Бандера народився 1 січня 1909 р. в підгірському селі Угриніві Старому, Калуського повіту в Західній Україні. Його батько о. Андрій, греко-католицький священик з селянського роду був часто переслідуванний за його участь у характері капеляна в Українській Галицькій Армії, посла в Українській Національній Раді в Станиславові і за діяльність патріота-самостійника в роки польської окупації. Незважаючи на активну політично-суспільну діяльність і польські переслідування, о. Андрій, повдовівши в 1922 р., дає дбайливе національно-патріотичне виховання своїм сімом дітям. З них два сини загинули замучені в німецькому концтаборі в Авшвіці, одна дочка з батьком померла на засланні.

Національно-патріотичне виховання, винесене Степаном Бандерою з дому, було поглиблене в його шкільних роках. Бувши учнем української класичної гімназії в Стриї, на 14-му році життя він стає членом Пласту, а незабаром членом таємної революційно-виховної організації середньошкільної молоді, в якій готуються майбутні члени УВО.

В 1927 році стає членом УВС і в тому ж році складає гімназійну матуру. В 1928-33 рр. студіює на рільничому відділі Львівської політехніки і, як студент, повністю віддається революційній праці в різних напрямках, а передусім в ділянці пропаганди. Два роки пізніше, в 1929 році, Степан Бандера стає членом новоствореної в той час Організації Українських Націоналістів, яка поставила перед собою велике завдання визволити український народ з-під влади чотирьох окупантів.

Своєю активністю, меткістю й здібностями Степан Бандера швидко вибився на провідне місце в Організації та в 1931 р. стає членом Крайової Екзекутиви ОУН на ЗУЗ, як керівник організаційно-технічної ділянки підпільної пропаганди та зв'язків з закордоном.

З кінцем 1932 р. стає заступником Крайового Провідника ОУН на ЗУЗ і одночасно заступником Крайового Коменданта УВО. В половині 1933 р. Провід Українських Націоналістів під керуванням полковника Євгена Коновалця признає Степана Бандеру Крайовим Провідником ОУН на ЗУЗ та Крайовим Комендантом УВО, а разом з тим він входить до складу (головного) Проводу Українських Націоналістів. На цих керівних постах він залишається до дня свого ув'язнення в червні 1934 року.

Період 1932-34 в історії ОУН — це час масовості і динамічності її дій. Організація перестає тоді бути замкненим в собі кадром фахових революціонерів (як в часи УВО); вона стає знаряддям організування мас. Сама Організація дає ініціативу, запучує найширші народні маси в активні і широкі політичні акції, в яких члени ОУН беруть передову участь, але участів мас має перевагу в акціях.

В історії України роки 1932-33 — це період винищування українських мас штучно організованим голодом. Степан Бандера поставив у революційній дії в Західній Україні протибольшевицьку боротьбу рівнорядно з протипольською. Це довело до зламання хребта большевицької диверсії і галицькому совєтофільству. У відповідь на большевицький терор ОУН відповіла терором проти вислужників большевицької Москви і проти соцівського консульяту (демонстративний атентат Миколи Лемика).

На протипольському відтинку Степан Бандера організував в той час ряд масових оборонних акцій. Найширші народні маси були залучені в акцію оборони ліквідованого Польщею українського шкільництва. У відповідь на польський терор і пасифікацію Організація виконує політичний атентат на польського міністра внутрішніх справ Перацького в Варшаві в червні 1934 року.

Великі арешти, які були проведені після цього, зліквідували в 1934 році Крайову Екзекутиву ОУН. Степан Бандера був засуджений в Варшаві польським судом в січні 1934 р. на кару смерті з заміною на досмертну в'язницю. Другий польський суд у Львові 1936 року дав йому нові присуди, які злучено разом в присуд на досмертну тюрму. В різних польських тюрях Степан Бандера перебував понад 5 років, до часу розвалу Польщі.

З наближенням польсько-німецького фронту Бандера разом з іншими в'язнями тікає з Берестя до Львова, де застає вже большевиків. Там перебуває конспіровано 2 тижні, зв'язується з Крайовою Організацією і устійнивши з ними плани революційної діяльності ОУН в підбольшевицьких умовинах, відходить, згідно з організаційними вказівками, за кордон в жовтні 1939 р.

Опинившись на теренах, що знаходились під німецькою окупацією, Степан Бандера займається спершу впорядкуванням внутрішньо-організаційних відносин і кризового стану, який витворився в ОУН після трагічної смерті полк. Коновалця у 1938 р., а який загострився наслідком різниці поглядів про потребу радикальної протибольшевицької боротьби в Краю і за кордоном, незалежно від розвитку німецько-совєтських взаємин. Коли поладнати цих справ не вдалось, провідний актив ОУН створив у лютому 1940 р. Революційний Провід ОУН на чолі з Степаном Бандерою. 11 Великий Збір ОУН вибрав в квітні 1941 році новий Провід Організації на чолі з Степаном Бандерою. Наступає період посиленого організування підпільної мережі на українських землях, озброєння й підготовки організованих кадрів. Це створює силу, яка уможливлює Організації з вибухом німецько-совєтської війни захопити владу в українські руки в багатьох областях України та проголосити у Львові акт відновлення Української Самостійної Державності 30 червня 1941 р. Узброні похідні групи ОУН пробиваються нелегально поміж фронти з завданням випередити німців фактом проголошення і встановлення української вла-

ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНА

ди на нових теренах. Проти методи гітлерівців необов'язучими обіцянками добиватися співпраці України на платформі самої боротьби з большевиками, а здійснення обіцянок відкладати на час по закінченні війни, — проти такої методи Степан Бандера висунув методу довершених фактів, тобто власною підметною політикою і боротьбою заставити Німеччину

прийти з конечності принцип самостійності, або розкрити передчасно свої імперіялістичні цілі та втратити симпатії і підтримку України та інших поневолених народів, що сподівалися від війни визволення.

Коли спроби перемовлень і ультиматів виявилися безуспішними, гітлерівці виарештували частину проводу ОУН і членів українських державних органів, в тому ж Степана Бандеру, заманивши його підступом на переговори в справі невтручання в суверенні права української держави. Вони розстрілюють або засуджують та ув'язнюють по тюрмах і концентраційних таборах тисячі українських націоналістів ОУН переходить у підпілля і виростає в нову силу на широкому просторі українських земель. З 1943 року ОУН організує нову збройну силу — Українську Повстанську Армію.

Революційна діяльність в ті роки була зв'язана з іменем Степана Бандери, хоч сам він сидів півтора року в поліційній тюрмі в Берліні, а потім півтора року в суворій ізоляції в концтаборах Саксенгавзену і Оранієнбургу до вересня 1944 р. Втративши українські землі, гітлерівці безуспішно намагалися втягнути Степана Бандера в спільну військову акцію проти большевизму, розуміючи популярність його імені на Україні. Після закінчення 2 світової війни Степан Бандера був обраний Головою Проводу ЗЧ ОУН, на цьому пості залишається до свого трагічного загину. В лютому 1945 року Крайова Конференція обирає Його Головою Бюра Проводу всієї ОУН. Подробиці діяльності і боротьби Провідника в повоєнний час назагал залишились в свіжій пам'яті і загально відомі.

З ім'ям Степана Бандери нерозривно зв'язаний український націоналістичний і самостійницький революційний рух останньої четверті нашого сторіччя. Це добре розуміли всі вороги українського народу, які намагалися всіма способами його компромітувати і підступно зловживати. Коли ж це не дало ніяких успіхів, бо ім'я Бандери стало не лише символом, але реальнодіючим революційним фактором в СССР, вирішили підступно знищити свого найнебезпечнішого ворога.

ОБСТАВИНИ СМЕРТИ ПРОВІДНИКА

* У четвер 15 жовтня 1959 року, після 13-ої год. дня, Дружина Провідника Степана Бандери телефонувала в дім Організації Визвольного Руху в Мюнхені при Цеппелінштр. 67, що з її чоловіком сталося велике нещастя: Він упав облитий кров'ю на сходах будинку, в якому жив. Дружина просила негайно дати лікарську допомогу. Одержавши цю вістку, на місце випадку з Цеппелінштр. виїхали автом троє людей — Степан Ленкавський, Ярослав Бенцаль та Іван Кашуба і через кільканадцять хвилин були в тимчасовому помешканні Провідника на Крайтмаєрштр 7. На сходах і в коридорах будинку не було вже нікого. Коли прибулі зайдли до квартири Провідника на третьому поверсі, вони застали там лише його найстаршу дочку. Вона сказала, що Провідника уже відвезено до лікарні, разом з ним поїхала його Дружина. Про самий випадок дочка Провідника не могла сказати нічого, бо щойно повернулася зі школи, але припускала думку, що в батька міг статися вибух крові.

Прибулі друзі зійшли вниз на перший поверх, на те місце, де стався трагічний випадок. Тут з помешкання вийшли чоловік та жінка, які оповіли про те, що вони бачили. Будучи в своїй кімнаті, де якраз обідали, вони почули на сходах коридору якийсь крик і зразу туди вийшли. На долівці першого поверху, якраз перед дверима вінди лежав у крові, обличчям до землі Провідник. Згадані люди і викликали першу медичну допомогу. Тимчасом друга сусідка, яка живе на тому самому поверсі, вибігла зі свого помешкання, та побачивши впалого, намагалася допомогти йому ходідними обкладами. Дружина Провідника, що, почувши приїзд авта, чекала свого чоловіка при відкритих дверях, збігла вниз з третього поверху, де побачила страшний образ. Сусіди — рятівники з першого поверху обернули тіло навзнику. Провідник ще жив і кілька разів відкрив та заплющив очі. З його уст і носа спливала кров. Через десять хвилин, приблизно о 13:10 год. приїхало авто швидкої допомоги і відвезло Провідника під опікою його Дружини до лікарні на Льотштр. (Роткройцкранкенгаус ч. 2), віддаленої від місця трагічного випадку на п'ять хвилин ходу.

Друзі з Цеппелінштр. негайно від помешкання Провідника поїхали до названої лікарні, де їх заведено до окремої кімнати, в якій Провідник лежав накритий білим полотном. Дружина Провідника і медсестра сказали, що він уже не живе. Лікар відкрив полотно і прибулі побачили струмки крові біля уст, носа і вух. Жадних спідів побиття на обличчі і голові не було видно.

— Може б ще можна повернути життя ін'єкціями або з допомогою операції чи штучного кисневого дихання, — питалися в лікаря друзі.

* "Шлях Перемоги", ч. 43 (296), 18.10.1959 р., стор. 2.

Але лікар відповів, що вже ніщо не поможе, бо смерть наступила в дорозі до лікарні. При цьому він пояснив, що на підставі дотеперішніх симптомів причиною смерти могло б бути зламання черепа, типовою ознакою чого є виплив крові з вух. На запит, чи не уважає він, що причиною смерті був атентат, лікар відповів, що звичайний упадок на сходах теж може спричинити смерть.

Докладний огляд тіла віdbувся з доручення відповідних німецьких чинників у п'ятницю 16 жовтня ц.р. в пообідні години. На домагання представників Проводу ЗЧ ОУН при огляді був присутній також український лікар. Слідча комісія заповіла в пресі, що вислід медичної експертизи буде опублікований в п'ятницю 16 жовтня о год. 17 після обіду. Кореспонденти німецької преси, яка вже вранці того дня подала перші, ширші і коротші, повідомлення про смерть Провідника, висловлюючи припущення про злочин атентату, — нетерпляче чекали офіційального комунікату. О 17 год. однаке голова слідчої комісії заявив, що висліду він покищо подати не може, бо мусить бути зроблені ще хемічні аналізи. Ця заява навела німецьку пресу на думку, що причиною смерті Провідника є отруєння. В такому дусі з'явилися в суботу 17.10 ц.р. в західніонімецькій пресі більші або менші описи смерті Провідника. Все вказує на те, що Провідника підступно вбив московсько-большевицький ворог.

Небезпека можливості атентату на Провідника повторювалася в різні періоди часу. Через те для його охорони постійно призначувалося відповідних людей; останніми тижнями охорона була навіть змінена. Але в критичну годину Провідник сам відіслав свою охорону і з тієї причини зайшов до будинку, де мешкав, без супроводу.

Посмертна
гіпсова
маска

ПОКЛІН ЦУ СУМ НАД МОГИЛОЮ ПРОВІДНИКА С. БАНДЕРИ В ЧАСІ ОБХОДУ ЙОГО СЛАВНОЇ ПАМ'ЯТІ

Дорогий Друже Провіднику!

Сумівська молодь прибула сюди де ти спочинаєш, як символ жорстокої і безкомпромісової боротьби, щоб в імені своєго 10,000-ного Зорганізованого членства віддати Тобі поклін і салют, як Провідниківі, Революціонерові, вірному Синові поневоленого народу, для якого ти віддав все своє життя на те, щоб жила Нація.

Твоя безкомпромісова боротьба у лавах УВО і ОУН проти польського, червоного чи брунатного окупантів, боротьба освячена кров'ю сотень тисяч, як і Твоєю власною, є для нас світлим прикладом для виховання сучасних і грядучих сумівських поколінь у цілковитій посвяті і відданості святому ідеалові здобуття волі рідній Батьківщині, — У.С.С.Д.

Ти вчив нас своїм прикладом, що діло а не слова освячують ідеал визволення, що немає успіху у боротьбі без жертви, що ідеал самовладства Нації лишиться мертвим, коли його не реалізувати дією-Чином.

Ти вчив, що наша ідея вільної Української Самостійної Держави є такою величною, що ми повинні поставити її над власне життя, над життя одиниць.

Ти показав нам вартість організованого Чину — навчив нас воюжим плянам денационалізації і обездуховлення Нації сказати тверде, рішуче "ні" а за кривди заподіяні українському народові кликати ворога до безпощадної відплати.

Революційна ОУН під твоїм проводом показала на ділі, що її святым ідеалом була боротьба за УССД, за її відновлення, що й зроблено у Львові, Актом 30-го червня 1941 р., покликанням до життя Державного Правління, на чолі з Дост. Ярославом Стецьком, яке сьогодні своїм існуванням виразно засвідчує цей державницький ЧИН.

Ти вчив нас не парткуляризму — а здорової соборності, не клясовості а державності, цілковитої посвяти для повного виявлення самовладства Нації у рідній державі.

Ворог хотів обезголовити наш Рух вбиваючи Тебе, однак перетворив Тебе на мітичну Легенду, ототожнюючи Твою жертву із боротьбою за наш святий ідеал.

Прийми Друже Провіднику наш поклін і салют, і наше запевнення, що твій святий ідеал і боротьбу цінитиме, будемо взоруватися на ній і прищеплювати Твій визвольний ідеал СУМ-ові як на еміграції так і на нашій рідній Батьківщині, де СУМ вже запускає свої коріння, аж доки цей ідеал не стане дійсністю.

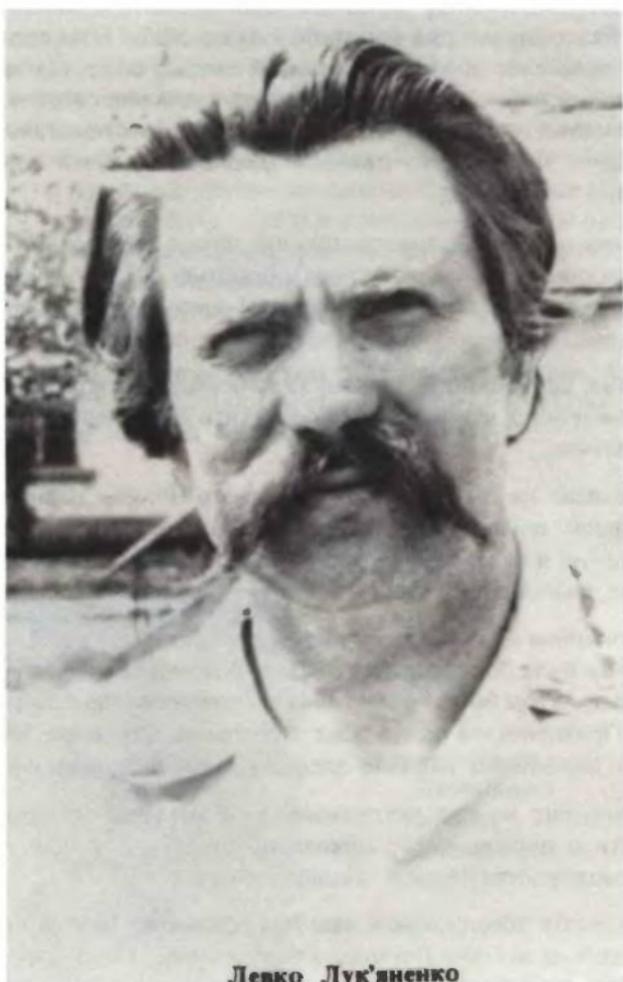
14 жовтня 1989
Вальдфрідгоф

Слава Україні!

НАША МЕТА

Лев Лук'яненко

(Уривок з програмової статті "Що далі")

Левко Лук'яненко

Україна — це країна смутку і жалю, країна, де найбільше люблять свободу і найменше знають її. Україна — це країна найбільшої відданості і любові до рідного краю і чорної зради його, країна дотепного гумору і безмежної тужливої пісні. Боліє наша душа і немає такого українського серця, що не здригнулося б від пісні, не забилося б, не заквилло б в ніжному тремтінні. А то підхопить вона душу в козацькому спогаді і понесе думку в люто-шалений вихор завзятого бою за волю, за долю... Чи полине в жаль за втрату, як ось в тужливо-тужливо розлогій пісні про Мазепу:

З полтавського бою розбитий гетьман,
Біжить одинокий Мазепа.
Кругом тільки тиша та білий туман
Безкрайого дикого степа...

І цю пісню намагаються вороги знищити, закопати в землю, а разом з нею вирвати з нас душу і жбурнути в небуття. Називали нас малоросами. Нас із нашим національним ім'ям вже майже закопали в землю і стали іменувати "совєтським народом".

Та ні, ми не в труні! І щоб не бути в ній — у тім наша мета.

Створення українського народного руху сприяння перебудови та Товариства рідної мови ім. Т. Шевченка — знаменні кроки на шляху формування українських патріотичних структур національного маштабу.

Перехід від несвободи України до свободи буде поступовий, за допомогою реорганізації державних структур та й витіснення з системи управління старих перевертнів національно свідомими людьми...

Якою ми бачимо Україну?

Розп'ятою, сплюндрованою, зруїфікованою, розтерzanoю. За цей стан нам дорікають наші пращури, що в свій час не дали згинути Україні. Докори мучать не тільки наші душі. Вони мучать душі багатьох людей і, в першу чергу, творчу інтелігенцію, письменників. Користаючись із демократизації і «голосності», вони почали бити в сполох, аби врятувати руїну...

Якою є Україна?

Розчавлена і принижена на всіх вітрах. Та вона, слава Богу, ще ніколи не була знищена. У ній завжди живі здоровий дух національного самоутвердження і прагнення до державного незалежного існування. І доказ цього не тільки в цьому факті, що вервочка політичних в'язнів-самостійників у московських концтаборах ніколи не переривалася, впродовж усіх 70 років окупації. Доказ цього в репліках простих людей на адресу окупантів, жартів, приказок, глузувань, посмішок на зразок саркастичного тосту: "Хай живе москаль на Україні".

Якщо дозрівання народу до здатності керувати самим собою, без чужого проводирства, є природний процес, то у вищезгаданих явищах, знаходимо вияв цієї прогресивної тенденції. У ній прообраз сподіваного майбуття.

Як же УГС, посідаючи передове місце в справі відродження України, може дозволити собі не виправдати надій цих людей і стати своєю програмою поруч з письменниками та іншими патріотичними людьми офіційної системи? Ми не рівні з ними! Ми 12 років йшли попереду них.

Так, невже демократизація сп'янила наші голови так, що ми ладні опустилися на щабель нижче і змінити свій жовто-блакитний прапор на якийсь зовсім чужий?

Перебудова і розвиток національно-визвольних рухів в інших союзних республіках висувають перед Україною необхідність сформувати — поряд з культурно-просвітянськими та українізаторськими течіями — і такої течії, що поставила б собі за мету вихід України зі складу Союзу ССР і створення незалежної Республіки. Цього чекає частина українців в Україні і всі чотири мільйони української діаспори. Цього чекають від України Естонія, Латвія, Литва, Вірменія, Грузія і невеличкий національно-свідомий прошарок Білорусі. Цього чекає від України ввесь демократичний світ.

Невже ж ми, хто став на прю з імперією зла вже давно, в нових умовах спасуємо і скотимося до рівня Спілки Письменників України?

Пам'ять померлих в Кучино побратимів не пробачить нам запоморочення від бурхливості теперішнього життя. Вони загинули, а прапори не кинули додолу, вони нам його передали. Ми теж не будемо вічно жити, але доки живемо, хай не здригнеться прапор в наших руках і жодні коливання суспільних хвиль хай не затъмаряТЬ ясної ідеї національної незалежності.

Сам інстинкт національного самозбереження штовхає нас до відокремлення від Росії, бо, прагнучи до світового панування, вона поставила ввесь світ на грані катастрофи. В Україні інші національні інтереси. Україна немає імперських амбіцій, їй непотрібні — чужі землі і країни. Вихід з Союзу виведе Україну з російської військової системи і тим самим з-під можливого удару. Ми і так понад два сторіччя змушені були проливати свою кров не за свої національні інтереси, а в російських загарбницьких війнах. Годі вже! Послухаймо нашого мудрого Франка:

Не пора, не пора, не пора
Москалеві, ляхові служити!
Довершилась України кривда стара,
Нам пора для України жити!

Задля збереження нашої землі і самих нас від можливих ударів атомної зброї — геть від Москви!

Ідея самостійної України вже не одне сторіччя видається нам за найбільший злочин. Для російської імперії це справді найнебезпечніший злочин. На жаль, за час окупації нас так залякали, що ми навіть у родинному колі уникаємо розмов про долю України. Дарма, що доля нації безпосередньо відбивається на долі кожного з нас. Страх цієї теми став постійним складником народного українського мислення, що ще більше роз'єдувало народ і робило його безборонною жертвою імперіалістичної, анти-української політики.

З початком перебудови та гаслом переходу до нового мислення, закорінений страх, очевидчики, скоро розіб'ється і поступиться тверезому поглядові на Націю, її долю та право під сонцем.

А право Україна має! І нічого злочинного в ідеї створення незалежної

держави немає. Із заміною свавільних, диктаторських методів управління суспільством на методи управління з допомогою законів, із переходом до правової держави, ми відкриємо як реальне право статтю 72 Конституції Союзу ССР, що проголошує "За кожною союзною республікою зберігається право вільного виходу із ССР".

Старі римляни казали: "Хто користується своїм правом нічіх прав не порушує. Закон дає Україні право виходу із складу Союзу ССР. Використання Україною цього права не порушує права жодної іншої союзної республіки. Із їхнього боку немає законних підстав чинити перепони Україні до виходу з Союзу. Якщо конституція проголошує це право, то використання його є нормальній правовий процес. Це, між іншим, означає, що ми не є екстремістами. Навпаки, для безболісного і найсправедливішого розв'язання складних проблем, що виникають з відокремленням України, доцільно буде пропонувати створення погоджувальної комісії з повноважених представників урядів України, Московщини та інших 13 союзних республік.

* * *

В УКРАЇНІ ПОЯВИЛИСЯ ЧИСЛЕННІ НЕФОРМАЛЬНІ ВИДАННЯ.

Діякі з видань, які дійшли на Захід.

ОСНОВНА ВИМОГА УКРАЇНИ — САМОСТІЙНІСТЬ

На транспарантах ясно видніють написи — "геть окупантів з України", "геть бюрократів-колонізаторів".

Львів — 17 серпня 1989 р. У часі 150-тисячного походу свідома молодь оціює сцену представляла окупацію України. Тут російський вояк веде Україну у кайданах.

ЗАЯВА

Україна знаходиться в кризовому стані. Спроби лояльних громадян допомогти відродження національної культури шляхом демократичних реформ, наштовхнулися на небажання окупантів-колонізаторів поступатися своїми завоюваннями. Тепер стало очевидним, що відродження, розвиток і виживання українців, як нації, можливе лише за умов української національної Держави. До такого висновку дійшла свого часу Центральна Рада, яка своїм Третім Універсалом [20 листопада 1917 року] утворила УКРАЇНСЬКУ НАРОДНУ РЕСПУБЛІКУ, а Четвертим Універсалом [22 січня 1918 р.] проголосила УНР — НЕЗАЛЕЖНОЮ ДЕРЖАВОЮ. Утворення та проголошення Української Народної Республіки було наслідком волевиявлення українського народу. Уряд УНР був представницьким і багатопартійним.

Українська Народна Республіка була визнана багатьма країнами, в тому числі і РСФСР (Офіційний Акт перемир'я від 12.6.1918 р.)

Все це доводить, що Українська Народна Республіка була законним національним утворенням і ми визнаємо її юридичне існування.

Напад військ РСФСР на Україну, після підписання "Акту перемир'я", не був спровокований урядом УНР, а тому він є актом агресії.

Перед нападом 17 листопада 1917 року, рішенням ЦК РКПБ (Російська Комуністична Партія Більшовиків) в м. Курську був утворений з числа російських комуністів, так званий, тимчасовий робітничо-селянський уряд України, це ще раз доводить про агресивно-колоніальний намір уряду РСФСР.

УССР від часу свого заснування була окупаційною владою на Україні. Вона утворена внаслідок агресії і всупереч міжнародному праву, а тому є незаконною.

Всі правові акти і угоди які підписані урядом УССР є юридично не дійсними.

Прагнучи волі і розвиткові своєму народові, діючи в межах міжнародного права — ми утворюємо Ініціативну групу для створення громадсько-політичної організації, метою якої є відновлення Української Народної Республіки.

21 липня 1989 року

Ініціативна Група за відновлення УНР.
Голова Групи Іван Макар.

М. Сулятич

ВИСТУП ІВАНА ДЗЮБИ В УНІВЕРСИТЕТИ В ТОРОНТО, 13 БЕРЕЗНЯ 1989

Виступ був наперед запрограмований, текст запитів панелістів заздалегідь приготований (а тим самим, були приготовані відповіді). Імпрезою вів Пол Магочі, а перекладачем був п. Царинник. Ціла імпреза була двомовна, в англійській і українській мовах. Проф. Магочі представив Дзюбу як "одного з важніших критиків у Советській Україні".

Іван Дзюба у вступнім слові сказав: "Я не політик, не люблю політики. Я приїхав на Шевченківську конференцію — я і мої товариши... Але по-скільки п. Магочі заставляє мене говорити на політичні теми, то я постараюся на них відповісти... Процеси в Україні мають національний характер... Не розв'язане національне питання... В Україні зміни проходять повільніше, ніж в інших республіках... на імпульси з центру... Вже досить отверто обговорюються страшні жертви в 30-их роках... штучний голод 32-33 років... винищення... Було звуження суверенітету української республіки... Прийшли процеси денационалізації... Це, що сталося — це "спадщина російської імперії..."

"Українська республіка — одна з наймогутніших в Європі... але є занепад національної культури... але був також позитивний розвиток... тепер є національне відродження... рух за відродження мови... я зле висловився, треба: за мало вживалося (українську мову)... є пожвавлення культурного життя... є виставки мистецтва, яких не можна було побачити давніше... можна більше експериментувати... створено товариство української мови ім. Шевченка... йдуть зусилля для створення Народного Руху — (форумом є) ('Літературна Україна')... за лінію партії — мобілізувати маси... лінію партії оперти на найширші народні маси..."

Після цього вступу панелісти зачитували питання. Першим був урядовець міністерства зовнішніх справ Канади, Беквел. Питання: "**Ви є за федерацією чи за вимогу більшої незалежності?**" — Дзюба: "Я за розширення суверенітету республік всіх народів нашої країни... Мене назвали націоналістом... У нас інше розуміння: націоналізм — це національна ворожнечча і антидержавна діяльність... Ми за істинний інтернаціоналізм, щоб Україна стала рівноправною в союзі... за поворот до ленінських ідеї... Щодо відокремлення — я не поділяю цих ідеї... окрім людей (які є за відокремлення) не мають підтримки в народі..."

Друге питання п. Беквела: **Щербицький не підтримує всіх думок перебудови. Яка Ваша думка до цього?**

Дзюба: "Щербицького критикують, але його політика не розхо-

диться, бо були б зміни... ще нема ідеї для наступника... національна політика ще остаточно не визнана... Буде літом пленум ЦК (в тій справі)... широ зацікавлена громадськість хотіла б підтримати перебудови."

Третє питання п. Беквела: **питає в справі УКЦ.**

Дзюба: "Різне є ставлення до релігійно-церковних об'єднань... Російська Православна Церква найкраще трактована, гірше мусулмани, ще гірше — католики, найгірше — православні українці."

Другим панелістом був співредактор торонтського "Глоуб енд Мейл", п. Клеменс. Перше питання: **що діється в Україні?**

Дзюба: "Ідеологічні групи нарахуються на паралізування... так званий Український Культурологічний Клуб у Києві скомпромітований... товариство Спадщина добре... авторитетне: товариство Лева у Львові... Треба створити українську субкультуру... Зелений Світ — позитивний..."

Друге питання п. Клеменса: **як чітко бачать в Україні націоналістичні тенденції?**

Дзюба: "Горбачов не діє наспіл... У нього глибоко-продумана програма ... є експреси на національному ґрунті (тобто негативні з боку певних рухів), як в Алма-Ата, вони обтяжують перебудову... Події в Карабаху дали карту опонентам... велика різниця між Карабахом і Прибалтикою... Унікальне явище — Карабах. Нічого подібного в Україні не має і не може бути. Прибалтика є подекуди прикладом для нас."

Третє питання п. Клеменса: **Є корупція попілці в Україні. Чому про це тепер чуємо?**

Дзюба: "В нас є корупція і є мафія... раніше було більше як тепер... В нас надія на гласності (бо буде менше корупції)."

Третім панелістом був проф. Колтон (директор Центру російських і східно-європейських студій при Університеті Торонто). Питання: "Чому Україна повільніша з вимогами автономії?"

Дзюба: "Україна довше була зв'язана з Росією... Прибалтик був донедавна самостійний... В програмі Народного Руху є перехід на нову форму, що може більше унезалежнити (Україну)... В Прибалтиці є голоси проти розриву з Союзом..."

Друге питання п. Колтона: **"Які країни могли би бути моделем федерації — Канада, ЗСА, Югославія, Індія, Швайцарія?"**

Дзюба: "Не можу вибирати... Не приваблює ЗСА, бо з'їхались різні люди і знищили корінне населення..." (на залі шум незадоволення, що дещо змішав Дзюбу) "Могли б щось навчитися в Канаді... найкращий модель у Швайцарії..." (На залі сміх і шмери здивування) "Поворот до двадцятих років... у нас власна розв'язка..."

Третій запит п. Колтона: **як є з законностю і КГБ?**

Дзюба: "В нас реформа виборчої системи... багато залишається по старому (вибори 26 березня) — добра школа демократизації... вимоги про реформу КГБ, щоб діяли згідно з законами... розширення суверенітету республік є елементом до правової держави..." (заворушення і сміх на залі).

Останнім панелістом був проф. Вольфрам Бурггард з Університету

Західного Онтаріо, співпрацівник "Сучасності". Запит: Чи потрібна культурна революція?

Дзюба: "Сьогоднішня культура вдержується не лише на селянстві і гуманістах, але й на технічній інтелігенції і робітництву... Ми успадкували недозрілу націю... ще за Петра I знищено ремісництво... не було умов розвитку національної інтелігенції... все це звузило українську культуру... Процеси сьогодні сприяють відродженню..."

Другий запит п. Бурггардта: про мову.

Дзюба: "На початку (перебудови) я запропонував Рік Мови, але це не задовільна розв'язка... (оправдується, що один рік замало) мовна пропаганда має значення... Прагматичне розуміння мови (як засобу комунікації) неправильне, бо мова творить духовість і збереження минулих поколінь... щоб українська мова була державною мовою... "хоче розширення зв'язків між Україною і діаспорою. Це допоможе українській республіці розв'язати свої проблеми..." Слідує кілька речень пропаганди за УССР. "Вперше опубліковано (по-українськи) Декларацію прав людини ОН".

Третє питання п. Бурггардта: чи може бути реабілітація сконфіскованих творів?

Дзюба: "Підготовляється (до друку) Хвильового і Винниченка, деякі твори Грушевського, Зерова, Курбаса, Драй-Хмари... всі реабілітовані... так зване СВУ реабілітоване... складніше з тими, які постраждали в 60-70 роках... опубліковано поему Сверстюка в журналі 'Київ'... Сверстюк мав виступ у СПУ... відновлено членство Снєгірьова в СПУ... Сверстюка і Світличного хочуть прийняти до СПУ... Жулинський написав статтю про Стуса, яка чекає на чергу..." Є за виданням творів Стуса.

Четверте питання п. Бурггардта: а як з еміграційними письменниками?

Дзюба: "Є збірка поезії еміграційних поетів у 'Дніпрі'... Емму Андрієвську, Бойчука згадують у статтях..."

Підсумки

Іван Дзюба виступав як пропагандист горбачовської політики, що нібито подібна до періоду двадцятих років після знищення української держави проголошенням "українізації" і створенням СССР. Насправді, така подібність має лише викликати ілюзію кращої дійсності під російським пануванням за Горбачова у порівнанні до періоду Сталіна чи Брежнєва. Дзюба послідовно придержується "єдіно-неділімського" принципу. Демократизація має лише сприяти тим течіям, що приймають "єдіно-неділімську" концепцію. Як би там не вибілював федерацію, то не можлива така її структура, щоб не було панівної позиції російської нації. Зовсім смішним є Дзюбина похвала югославського зразка федерації. Югославія розлітається. Поневолені нації хорватів, словінців, альбанців хочуть скинути ярмо комунізму, тітоїзму, федерацізму, панує велике безробіття, інфляція біля 250% річно, економія збанкрутіла, а Дзюба хвалить цю здегенеровану структуру.

Дзюба виступив здекларовано як ворог концепції УССД і ворог революційного націоналізму. Російська столиця є для нього політичним центром, то значить — Київ є периферією; провінцією. Він підсуває націонал-комуністичний обман, що нібито в своїх початках УССР була суверенною державою, а потім (за Сталіна) наступило "звуження суверенітету української республіки". Це брехня, бо УССР від самого початку є колоніальнюю конструкцією, імпортованою агресорами з Росії. Вину за неволю він спихає на царську Росію, а не на ленінську Росію. Він пропагає ілюзію, що "українська республіка — одна з наймогутніших в Європі", але це фікція, бо ця структура є безсила, є часткою російської потуги. Правдою є, що Україна — протиставлення до УССР — є потенційно одною з чоловіх націй в Європі. Для "перестройки" СССР, на думку Дзюби, потрібний в Україні "народний рух", який піддергить політику Горбачова, отже, не рух за визволення України з-під російського панування. Він правильно, однаке, стверджує, що "Літературна Україна" є органом і пропагатором горбачовської нео-імперської політики, що дехто з еміграційних публіцистів забуває, і часто хвалить "Літературну Україну".

Блефом дезінформації і обману є гра слів про "звуження" або "розширення" суверенности, бо сувереність держави або є або її нема. Не може бути, на приклад, 90% чи 80% суверенности ЗСА, Великої Британії, Еспанії, Італії, Ізраїлю, Бельгії, Швейцарії і т.д. У виступі Дзюби криється однаке думка про якесь розширення суверенности цілого СССР з Москви, з Росії, з усіх тих, хто є носіями і реалізаторами російського імперіалізму на всі народи СССР. Але це є нездійснена мрія всіх большевиків від Леніна починаючи, щоби цілі поневолені народи добровільно стали позитивними співучасниками СССР. Цього прагне найперше Горбачов. Дзюба висловив цю задушевну імперську ідею дуже виразно: "за розширення суверенітету республік всіх народів нашої країни". А така настанова не то, що не означає боротьбу за суверенну українську державу, але є протиставленням до такої боротьби. Дзюба є проти українського націоналізму. Тому він твердить: "націоналізм — це національна ворожнеча і антидержавна діяльність." Для нього відсутність національної ворожнечі — це дружба і підпорядкованість російській нації, а державна діяльність — це збереження і скріплювання СССР. Однаке дійсність заперечує його твердження: націоналізм — це боротьба за знищення національної ворожнечі через ліквідацію російського шовіністичного й народовбивчого імперіалізму; і націоналізм є за державну діяльність, яка стремить до відновлення української держави, проти якої виступає саме Дзюба. Дзюба пропагає "істинний інтернаціоналізм" не на основі державної суверенности, а на базі обманливої імперської структури "рівноправності в союзі". Дзюба здекларовано проти створення української держави.

Він правильно ствердив, що політика Щербицького не розходитьться з політикою Горбачова, і в тому пункті деякі українські еміграційні публіцисти ігнорують цей факт, стараючись вмовити в читача, що Щербицький злий, а Горбачов ліпший. Поширюваний погляд про "злого Щербицького" і "доброго Горбачова" підсилює прихильність до Горбачов-

ської політики, що є ворожа до змагання за УССД так само як є ворожа політика Щербицького, чи була політика Леніна-Сталіна-Брежнєва.

Вислів Івана Дзюби про потребу створення української суб-культури означає, що повноцінною культурою він уважає совєтсько-російську культуру, а українську культуру він не вважає повноцінною самобутньою культурою державницької нації. Українську культуру Дзюба спихає до рівня провінційної культури недозрілої нації. Насправді українська нація стала державною й високо-культурною кілька століть скоріше ніж російська. Свідомим чи несвідомим наміром Дзюби є накинути нам комплекс національної меншевартости, недозріlosti до власного національно-державного життя. У цьому "субкультурному" змислі, Дзюба закликає до більшого "культ-обміну" між УССР і діяспорою, щоб посилювати симпатії до УССР під Горбачовським пануванням, розкладати державницькі позиції української діяспори, закріплювати ідеї "єдіної-неделімої", в рамках якої має діяти українство, та накинути діяспорі комплекс меншевартости української культури, недорозвиненої до власного державного життя.

У своїм виступі Іван Дзюба поспішенно атакує і відкидає ідею української держави й боротьбу всіх поневолених народів проти російського імперіалізму за їхні національні держави. Зокрема ворожо він ставиться до реалізації принципу соборності українських земель. Вершком безличності є Дзюбине запевнювання, що КГБ від тепер буде "поряднє"; буде придержуватися конституції і т.п. В ділянці літератури, Дзюба представив вірно, що лібералізація відноситься лише до тих "інакомислячих", які в чомусь різнилися від леніністів і сталіністів, але стояли виразно на позиціях "єдіно-неделімої" російської імперії.

Доцільно порівняти теперішнього Дзюбу до Дзюби з 1965 року, коли появився його знаменний твір "Інтернаціоналізм чи русифікація". Тоді Дзюба представив знаменито культурно-вбивчу і націовбивчу політику Росії проти українського народу, реалізовану мільйонами російських громадян, захоплених шовіністичними, імперіалістичними, панівними ідеями. Для теперішнього Дзюби цей комплекс не існує, а є лише деякі реакційно-консервативні кола, які нібито є на перешкоді до розвитку української нації. Кол. Дзюба звеличає українську націю і культуру. Теп. Дзюба приижує і деградує українську культуру до недорозвиненої субкультури. Кол. Дзюба боровся за краще майбутнє (за єдність і сувереність) української нації. Теперішній Дзюба є лише за мінімальне розширення свободи в рамках російської колоніальної структури — УССР. Тоді, для Дзюби мільйони росіян були реалізаторами поневолення України і вони — ворог української нації. Сьогодні цей ворог неначе зник. Є лише мінімальна критика частини реакційної і консервативної адміністрації. Кол. Дзюба казав: "націоналізмом пройнята вся людська культура... Всі великі діячі світової культури вбачали свою принадлежність до людства і працю для нього в належності до своєї нації й праці для неї." Кол. Дзюба був проти асиміляції української нації і культури російською. Він боровся проти русифікації. Сьогоднішній Дзюба є проти українського націона-

лізму, признає панівну роль в ССР російської культури, ні слова критики не має проти русифікації і націовбивчої політики, що незмінно реалізується в ССР. Колишній войовничий оптиміст та ідеаліст став опортуністом і фаталістом. Ось так російське царство диявола нищить шляхотні творчі душі української еліти!

Петро Шарій

ВОЛОДИМИР ІВАСЮК — СПІВЕЦЬ УКРАЇНИ До 10-річчя трагічної смерти

18 травня 1977 року, широко відомий український композитор Володимир Івасюк був знайдений мертвим біля Львова. Останній раз його бачили живим 23 квітня 1979 року, коли він сідав у чорну пімузину недалеко Львівського Оперного Театру.

На думку очевидців, автомобіль належав Львівському КГБ. Представники КГБ, звичайно, заперечують будь-яку участь у вбивстві Івасюка. Стверджують, що це було "самогубство". У яких лише "гріхах" його потім не обвинувачували! І алькоголізм, і розпутнє життя, і аморальність, і т.д., і т.д.

Метода не нова...

Похорон Володимира Івасюка, що відбувся 23 травня 1979 року у Львові, перетворився у багатотисячну демонстрацію.

Минуло десять років від часу цього жорстокого та холоднокровного вбивства. Та пам'ять про Івасюка живе. Щодня десятки та сотні людей відвідують його могилу на Личаківському цвинтарі у Львові.

Володимир Івасюк

Композитор, поет, патріот.

Жорстоко закатований на весні 1979 року.

Його тіло було знайдене в лісі, недалеко міста Львова.

По-звірячому вбитий, він був підвішений потім на гляці головою вниз.

Через дві неділі після того, як наступила смерть.

Він мав лише 30 років.

Та незважаючи на вік, вже був широко відомий по цілій Україні і даліко за її межами.

Володимира Івасюка я вперше зустрів ще під час навчання в Чернівецькій середній школі число 23. Ми разом зі закінчили і вступили до Чернівецького медичного інституту. Ще в шкільні роки Володимир дуже захоплювався музикою. Він чудово грав на багатьох інструментах і співав. Але зблизились ми з ним більше вже під час навчання у інституті. Властиво тоді і розцвів його талант як композитора і поета (а досить часто і як виконавця).

Перша пісня, яка принесла йому надзвичайну популярність — була "Червона рута" у виконанні Вижницького ансамблю "Смерічка". Володи-

1989 р.

Панахида в 10-ту річницю вбивства В. Івасюка. Львів.
ВБИВЦІВ В. Івасюка судити показовим судом. Немає їм прощення!

мир був тоді трохи здивований цим. Він не раз казав мені, що покладав значно більші сподівання на пісню "Водограй". Але, звичайно, передбачити популярність тієї чи іншої пісні — неможливо. "Червона рута" зазвичала від Львова до Владивостоку. Її співали на сценах, співали на весілях, співали просто так. Навіть солдати при маршуванні, і ті її співали (що особливо потішало і подобалось Володимирові).

Це вперше в Советському Союзі українська пісня такого пляну зазвичала так широко. Основним виконавцем його пісень була відома українська співачка — Софія Ротару, особливо якщо пісня звучала вперше. З Ротару Івасюк творчо співпрацював на протязі багатьох років.

Походив Володимир Івасюк з інтелігентської української сім'ї. Його батько працював доцентом катедри української мови та літератури у Чернівецькому університеті, а мати була учителькою. Володимир мав також дві молодші сестри — Галину та Оксану. Виховувався Володимир у любові та пошані до усього українського, а особливо до української поезії. Любов до цього, я думаю, він одержав від свого батька, Михайла Івасюка, який любив писати вірші. Сам Володимир був доброї та веселої вдачі. Часто виглядав чимось стурбований та заклопотаний. Я думаю, що його думка завжди працювала над музикою. Весь свій вільний час він віддавав цьому. А потрібно сказати, що навчання в медичному інституті не залишає його вже і так багато. Івасюк часто любив компонувати свої мелодії серед ночі (що не раз викликало скарги зі сторони сусідів). А жив він на розі двох вулиць — імені Шевченка та Маяковського.

Майстерність його зростала. Були написані пісні: "Жовтий лист", "Пісня буде поміж нас", "Балада про мальви" і багато-багато інших. Про Івасюка заговорили не тільки в Україні, а і далеко за її межами, зокрема в Канаді, де його пісні є також дуже популярні серед українського населення. До речі, Івасюк не раз казав мені, що однією з його великих мрій є побувати в Канаді. Йому дуже хотілося почути думку українців Канади про його мистецтво, як вони сприймають його пісні. Мені здається, що його саме цікавила думка українця, який має повну свободу вибору і сприймання. На жаль, не довелося йому здійснити своєї мрії. Тільки у вересні 1983 року, Софія Ротару приїхала з кількома його піснями у своєму концертному турні по Канаді.

Івасюка почали запрошувати для виступів по телебаченні, як республіканському так і всесоюзному. Люди почали пізнавати його на вулиці. Але слава не запаморочила йому голови.

В 1971 році Володимир Івасюк переїхав до міста Львова. Йому було запропоновано працювати для Львівського Оперного Театру з одночасним навчанням у Львівській консерваторії. На мою думку, його творче життя можна умовно розбити на дві частини — Дольвівську і Львівську.

Саме період між 1971 і 1979 роками став фатальним для Івасюка. Справа в тому, що, на мій погляд — Володимир Івасюк був поет і композитор від душі, від серця. Все те, що він творив — він робив тому, що це йому подобалось, потребувало творчого вияву. Тому можливо і його пісні так значно відрізняються від пісень десятків інших, так званих "українських" композиторів. Адже в більшості майже неможливо вловити якусь специфічну особливість того чи іншого композитора (за дуже малим винятком). У всякому разі для звичайного, середнього слухача. Та комусь там, на музикальному Олімпі, прийшла думка використати талант Івасюка для оспівування режиму. І саме це і привело до того жахливого кінця в 1979 році.

Потрібно сказати, що Володимир Івасюк був дуже принциповою людиною, особливо у відношенні до своєї творчості. І не з тих людей, що в ім'я кар'єри можуть піти на відступлення від своїх переконань та моральних принципів. Тим більше, що така надзвичайна його популярність надавала йому, можливо, певну впевненість, що з ним будуть рахуватися. Що з позиції, яку він уже осягнув своєю творчістю, він зможе йти своєю дорогою і в оперній музиці.

У мене немає точних даних як розгорталися події у Львові. Але я зустрічав потім Івасюка багато разів, бував у нього у Львові і бачив, що він "хмурніє" з кожним разом все більше і більше.

І ось страшна розв'язка на весні 1979 року.

Що можна сказати про перше враження від цієї жахливої новини? Одним словом — ШОК.

Чому? Хто — це були перші запитання.

Правда, я знов, що Івасюка вже два тижні ніхто не бачив. Його сестра Галина телефонувала зі Львова чи він не в Чернівцях. Його двоюрідний брат Анатолій заходив до мене, питав чи може я його десь бачив. Ніхто не

знат і не розумів де подівся Володимир. Думали, що може він кудись виїхав. Але чому не повідомив нікого? І ось, випадково знайдений лісничим труп. У лісі, недалеко Львова. Тіло вже почало гнити.

Експертиза встановила, що це був він — Володимир Івасюк. В советській пресі майже не згадувалося про цей жахливий злочин. Крім, здається, невеликої статті у газеті "Вечірній Львів". І це про людину, яка внесла такий величезний вклад у розвиток українського, ДІЙСНО УКРАЇНСЬКОГО мистецтва!

Похорон Івасюка у Львові вилівся у багатотисячну маніфестацію. Останню шану було віддано ще одному із визначних представників українського народу. А скільки цього вже було в нашій Історії! Весна, 1980 року. На Чернівецьку станцію швидкої медичної допомоги поступив виклик до ріки Прут, у район міського пляжу. Після прибуття на місце, лікарська бригада виявила сиву жінку, що поступово входила у воду (вона вже була наполовину у воді). Надворі було ще досить холодно. Жінку забрали до обласної лікарні де була поставлена діягноза: "Запалення легенів. Розумовий розлад".

Це було у квітні 1980 року. В першу річницю від дня смерті Івасюка. Цією жінкою була його мати.

Скільки ще слухачів він міг потешити чудовою українською піснею? Але рука вбивці примусила його серце перестати битись.

Та назавжди пам'ять про нього залишиться в серці українського народу. Залишиться в його піснях, яких вбити не спроможний ніхто! Таким і залишився він в моїй пам'яті, — прекрасним композитором, молодим і життєрадісним.

ДОКУМЕНТАЦІЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Каральний загін у дії — Львів, травень 1989

ПРОГРАМА СПІЛКИ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Львів. 19 серпня 1989 р. Промовляє Олег Вітович від СУМ — Львів.

Вступ

Зважаючи на те, що кожна молода людина має право на сповідування будь-яких політичних ідей, а ЛКСМУ основною метою своєю ставить виховання української молоді як резерву компартії України і прагне насаджувати саме комуністичні, а не якісь інші ідеї;

— тривалий час виховання молоді в дусі так зв. атеїзму, національного нігілізму, рабської помірності і кар'єризму привели її до духовного спустошення і збайдужнення;

— злочинність, алькоголізм, наркоманія, проституція та інші суспільні пороки все більше підточують моральне здоров'я нації;

— тільки радикальні зміни в справі виховання молоді, запущення її до суспільного активного життя, народних традицій, релігії могли б врятувати українське суспільство від деградації, яка роз'їдає націю;

— виникла гостра потреба у створенні молодіжної організації нового типу в Україні, яка б увібрала в свій виховний арсенал найкращі народні традиції, методи громадського та релігійного впливу.

Підтримуючи ініціативу харківської молоді, яка зорганізувала групу відродження СУМ (Спілка Української Молоді), ми заявляємо свою повну

солідарність з цим патріотичним починанням й закликаємо молодь всіх областей України підтримати харків'ян.

В свою чергу ми пропонуємо назвати свою обласну організацію Спілкою Незалежної Української Молоді, яка в майбутньому ввійде у склад Всеукраїнської СНУМ.

Основні принципи

1. СНУМ — молодіжна громадсько-політична організація, яка співпрацює з прогресивними демократичними силами і прагне політичного, економічного, соціального суверенітету як перехідного етапу до повної державної незалежності.

2. Спілка виступає проти великородзинного шовінізму, а також проти будь-яких колоніаторських, імперських проявів у державній політиці.

3. Ми вважаємо, що однопартійна система і монологія ідеології основне гальмо на шляху демократизації суспільства і національного відродження. СНУМ виступає за плюралізм поглядів, ідей, політичних структур.

4. Спілка бореться за відновлення на державному рівні національної символіки українського народу. СНУМ виховує в юнаків та дівчат глибоку повагу до синьо-жовтого прапору та гербу — тризуба, добивається визнання державним гімном України гімн "Ще не вмерла Україна".

5. СНУМ виступає за утвердження української мови як єдиної державної на території республіки і добивається на практиці впровадження її в усі сфери громадсько-політичного, економічного та культурного життя.

6. Спілка виступає за демократизацію навчального процесу, за широку участь юнаків та дівчат в управлінні середніми та вищими учебовими закладами, за працевлаштування випускників цих закладів в межах України.

7. СНУМ виступає за демілітаризацію України, за ліквідацію обов'язкового військового призову молоді і утворення української вільнонайманої армії в розумних межах оборонних потреб.

8. Святим обов'язком члена СНУМ є знання історії України, збереження і примноження української культури, догляд за історичними та культурними пам'ятками нашого народу. Своєю активною участю СНУМ допомагають відроджувати кращі народні традиції, звичаї та національну самобутність.

9. СНУМ виховує серед молоді повагу до національних меншин, що проживають на території України, сприяє їхньому культурно-національному розвитку.

10. Розіннюючи релігію як основне джерело відродження нації, СНУМ виступає за конституційно гарантоване право релігійної пропаганди, за легалізацію і відновлення національних церков України — Української Католицької Церкви та Української Автокефальної Православної Церкви, за бережливе відношення до релігійних святынь і традицій. Спілка підтримує право віруючих на створення релігійних громад будь-якого віроісповідання.

11. Проводячи та пропагуючи морально-здоровий спосіб життя, СНУМ веде боротьбу з аморальними проявами (наркоманією, розпустою, пияцтвом, грубістю та ін.).

12. Вважаючи, що централізаторська політика поставила наш народ

З-ліва: Р. Козій, Ігор Деркач, Олег Вітович. Маківка, 19 серпня 1989 року.

на грань фізичного існування і генетичної цілості, СНУМ підтримує зусилля задля врятування навколошнього середовища екоциду, бороти-меться за ліквідацію атомної енергетики в Україні, за зміну структури ук-раїнської промисловості з метою усунення екологічно згубних вироб-ництв.

13. СНУМ має свою форму, прапор і символ. З метою фізичного гарту та виховання молоді Спілка проводить таборові збори за навчальними програмами, мандрівки по рідному краю. Члени СНУМ вітаються словами "Слава Україні!", відповідь — "Героям Слава".

14. З метою консолідації роз'єднаного історією українського народу СНУМ підтримує тісні взаємини з молодіжними організаціями української еміграції (Пласт, СУМ та ін.).

15. СНУМ заявляє також про свою повну солідарність і готовість до тісної співпраці з незалежними молодіжними об'єднаннями як в інших ре-спубліках Союзу, так і за кордоном.

СТАТУТ СНУМ

СНУМ — самодіяльна громадсько-політична організація молоді.

Керуючись принципами гуманізму та демократії, СНУМ ставить собі за мету патріотичне виховання молоді в дусі відданості справі побудови незалежної демократичної Української держави.

Спілка діє згідно своєї Програми та даного Статуту, а також спира-

ється в роботі на Загальну декларацію прав людини ООН та інші міжнародні документи з прав людини й нації.

В містах і селах області члени СНУМ (не менше трьох) створюють осередок Спілки, які набувають статусу місцевої організації СНУМ. Спілка будується на демократичних принципах із широким самоурядуванням автономних організацій. В СНУМ приймається молодь України віком від 15 років, що згідна з програмою Спілки і приймає участь в роботі організації. Спілка створюється на основі індивідуального членства. Комуністи та комсомольці членами СНУМ бути не можуть. Керівним органом СНУМ є обласна рада.

В міру зростання кількості членів Спілки і створення обласних організацій на Україні може бути створена Всеукраїнська Рада СНУМ, до якої ввійдуть представники від обласних організацій. Статут Всеукраїнської СНУМ може бути затверджений на всеукраїнській конференції.

Основними напрямками діяльності обласної організації є політичний, культурно-освітній та спортивний.

Фінансування СНУМ здійснюється за рахунок членських внесків, вплата яких обов'язкова, пожертвувань, прибутків від видавничої та іншої діяльності. Членські внески вплачуються: вступний — 5 крб., щомісячний 1 крб. для працюючого і 50 коп. для студентів. Безробітні та школярі від сплати членських внесків звільняються.

Основними формами діяльності автономних організацій можуть бути:

- проведення лекцій, семінарів, диспутів з різних питань суспільного життя;
- створення нових осередків СНУМ;
- участь у мітингах, демонстраціях, пікетах та ін.;
- видання газети, пресових листків, звернень тощо;
- активна участь у виборах кампаніях;
- виховна робота в таборах, мандри по рідному краю;
- проведення з дітьми свят, ігор, читань тощо;
- організація бібліотек та випуск видань для дітвори.

Зміни та доповнення до Програми та Статуту СНУМ вносяться рішенням загальних зборів обласної організації Спілки.

19 серпня 1989 р

Львівська обласна рада
Спілки Незалежної Української Молоді.

“... Без жерте свободи не дістанеш! Для справжнього патріота боротьба за незалежність своєї батьківщини — це щастя і честь, і змисл життя. Боротьба до остаточної перемоги! — це наш девіз... Тут люди десятків національностей: українці — за незалежну Україну, прибалтійці, яких єдина вина в тому, що вони безмежно люблять свою батьківщину; юди, які хочуть жити на своїй батьківщині — в Ізраїлі... Я хочу мати свободну, демократичну, єдину Вірменію. І нє моя вина, що я родився тут і що я такий”.

Баграт Шахвердян, Перм 1975

ПРОГРАМА

СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ БУКОВИНИ

Вступ

Усвідомлюючи, що:

- кожна молода людина має право на сповідування будь-яких політичних ідей, а ЛКСУМ головною своєю метою ставить виховання української молоді, як резерву компартії України і прагне насаджувати пропаговані нею ідеали;
- тривалий час виховання молоді в дусі так званого "інтернаціоналізму", національного нігілізму, рабської покірності і кар'єризму привели її до духовного спустошення і збайдужіння;
- злочинність, алькоголізм, наркоманія, проституція та ін. суспільні пороки все більше підточують моральне здоров'я нації;
- тільки радикальні зміни в справі виховання молоді, залучення її до активного суспільного життя, народних традицій могли б врятувати українське суспільство від деградації, яка розідає націю;
- виникла гостра потреба в створенні молодіжної організації нового типу в Україні, яка б увійшла в свій виховний арсенал найкращі народні традиції, методи громадського та релігійного впливу.

Підтримуючи ініціативу харківської та львівської молоді, які організували групу відродження СУМ (Спілка Української Молоді), та створили Спілку Незалежної Української Молоді (СНУМ), ми заявляємо про свою повну солідарність з цим починанням і закликаємо молодь інших областей України, та українську молодь, що проживає за межами республіки підтримати справу створення організації української молоді.

Ми пропонуємо назвати свою обласну організацію Спілкою Української Молоді Буковини, яка в майбутньому ввійде у склад загальноукраїнської СУМ.

Головні принципи діяльності СУМ Буковини

1. СУМ — молодіжна громадсько-політична організація, що формується на добровільних засадах і згортовує ту частину української молоді, яка прагне дійсного, а не паперового соціального, економічного, політичного суверенітету України.
2. СУМ заявляє, що братиме участь у тих перебудовчих процесах, демократичність яких не викликає сумніву, але разом з тим залишає за собою право на дієву опозицію до тих рішень ЛКСМУ, впродовження яких у життя може серйозно зашкодити справі побудови демократичної держави, справі відродження України.
3. Спілка виступає проти великородзинного шовінізму, а також проти будь-яких колонізаторських, імперських проявів у державній політиці.
4. Ми вважаємо, що однопартійна система і монополія ідеології — головне гальмо на шляху демократизації суспільства і національного від-

родження. СУМ виступатиме за плюралізм поглядів, ідей, політичних структур.

5. Спілка вестиме боротьбу за відновлення на державному рівні національної символіки українського народу. СУМ виховатиме в юнаків та дівчат глибоку повагу до синьо-жовтого прапору та гербу — Тризуба.

6. СУМ виступатиме за утвердження української мови як єдиної державної на території республіки, як мови міжнаціонального спілкування народів, що проживають на Україні. І добиватиметься на практиці впровадження її в усі сфери громадсько-політичного, економічного та культурного життя.

7. Спілка виступатиме за демократизацію навчального процесу, за широку участі юнаків та дівчат у справжньому управлінні середніми та вищими учбовими закладами. СУМ прийматиме участь у вихованні дітей (проводенні з дітьми, ігор, свят, читань, влаштуванні їх дозвілля).

8. СУМ Буковини (СУМБ) виступатиме за демілітаризацію України, за ліквідацією обов'язкового військового призову молоді і утворення української вільнонайманої армії (з представників проживаючого на території республіки населення) в розумних межах оборонних потреб.

9. Святим законом для молоді повинно стати вивчення історії України, збереження і примноження української культури, догляд за культурними та історичними пам'ятками нашого народу. Своєю активною участю члени СУМБ допомагатимуть відродження кращих народних традицій, звичаїв та національної самобутності.

10. Разом з тим, ми будемо виховувати серед молоді повагу до національних меншостей, що проживають на території України, сприятимемо їхньому культурно-національному розвиткові.

11. СУМБ виступатиме за конституційно гарантоване право релігійної пропаганди, за відродження ліквідований у 30-ті роки Української Православної Церкви, та легалізацію Української Греко-Католицької Церкви в західних областях України, за бережливе відношення до релігійних святынь і традицій.

12. Прагнучи морального оздоровлення українського народу СУМБ вестиме боротьбу з проявами наркоманії, пияцтва, грубістю та ін.

13. Вважаючи, що централізаторська політика поставила наш народ на грань фізичного існування і генетичної цілості, СУМБ підтримуватиме зусилля задля врятування навколошнього середовища від екоциду, боротиметься за зміну структури української промисловості з метою усунення екологічно згубних виробництв.

14. СУМБ матиме свої прапор і символ. Спілка провадитиме з метою фізичного гарту молоді, та її виховання таборові збори, мандрівки по історичних місцях рідного краю.

Членам СУМБ пропонується вітатися словами "Слава Україні!", відповідь — "Героям Слава!".

15. З метою консолідації роз'єднаного історією українського народу, СУМБ підтримуватиме тісні взаємини з молодіжними організаціями української молоді за кордоном.

СТАТУТ СУМБ

Спілка Української Молоді Буковини — самодіяльна громадсько-політична організація молоді.

Керуючись принципами гуманізму та демократії, СУМБ ставить собі за мету патріотичне виховання молоді в дусі відданості справі побудови Суверенної демократичної Української Держави.

Спілка діє згідно своєї Программи та даного Статуту, а також спирається в роботі на Загальну Декларацію прав людини ООН та інші міжнародні правові документи.

В містах і селах області члени СУМБ (не менше 3-7) створюють осередки Спілки, які набувають статусу місцевої організації СУМБ. Спілка будується на демократичних принципах із широким самоврядуванням автономних організацій.

В СУМБ може вступити молодь різних національностей віком до 26 років, що згідно з програмою Спілки і приймає участь в роботі організації. Спілка створюється на основі як індивідуального, так і колективного членства. Членство в будь-якій іншій організації (включаючи КПСС, ЛКСМУ) не може бути перешкодою для вступу в СУМБ.

Керівним органом СУМБ є обласний провід.

В міру зростання кількости членів і створення обласних організацій, на Україні може бути створена Всеукраїнський провід СУМ, до якого ввійдуть представники від областних проводів. Статут такої Спілки може бути затверджений на всеукраїнській конференції.

Головними напрямками діяльності обласної організації є політичний, культурно-освітній та спортивний.

Фінансування СУМБ здійснюється за рахунок членських внесків, можливих прибутків від видавничої та іншої діяльності. Рішення про оплату членських внесків, їх обов'язковість, та розміри знаходяться у віданні кожного первинного осередку, сюди ж віднесено питання про встановлення відсотку відрахування коштів до каси обласного проводу. Однак у любому випадку безробітні та школярі від сплати внесків звільнюються.

Головними формами діяльності автономних організацій можуть бути:

- проведення дискусій, семінарів, лекцій з різних питань суспільного життя;
- створення нових осередків СУМБ;
- участь у мітингах, демонстраціях, пікетах та інше;
- видання друкованого органу, стінівки, пресових листків, звернень тощо;
- активна участі у виборчих кампаніях;
- виховна робота в таборах, мандри по рідному краю;
- організація громадських бібліотек та випуск видань для дітвори;
- активна участі у відродженні та збереженні пам'яток історії рідного краю.

ВІДОЗВА ДО УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ

У Києві створено регіональну організацію Спілки Незалежної Україн-

ської Молоді — суспільно-політичне об'єднання, що має на меті: сприяти відбудові УССД, відродженню національної економіки та культури.

Виховання молоді у дусі національної свідомості. Головними ідеологічними засадами СНУМ є створення на Україні багатопартійної політичної системи, ринкової економіки, забезпечення дотримання і поважання прав людини.

Наша організація також повністю підтримує вимоги легалізації Української Католицької Церкви та відновлення знищеної Української Автокефальної Православної Церкви.

Екологічна боротьба буде посідати значне місце в діяльності організації.

Ми оголошуємо про своє бажання співпрацювати з політичним, культурологічним, релігійним та екологічними організаціями української молоді в діяспорі, і пропонуємо звертатися з пропозиціями щодо співробітництва за такими адресами:

1. СССР, Україна 252033 Київ-33, вул. Тарасівська 5-а пом. 17. Корчинським Дмитрові Олександровичу, або Оксані Анатоліївні, тел. 2240189.

2. СССР, Україна 252126 Київ-126, вул. Затонського 18. пом. 6. Федорчуку Віктору Олександровичу, тел. 4845183.

ДОКУМЕНТАЦІЯ ПОДІЙ В УКРАЇНІ

На одному з львівських мітингів промовляє Богдан Горинь, Голова Львівської У.Г.С.
(3 серпня 1989 р.)

ДО 60-ЛІТТЯ СТВОРЕННЯ ОУН

ВПЛИВ ДМИТРА ДОНЦОВА НА ФОРМУВАННЯ ОУН

(Прод.з ч. 2/1989)

4. Під впливом Донцова, СУНМ стає ядром революційного націоналізму

Без найменшого сумніву, твір Дмитра Донцова "Націоналізм" та інші публікації приспішили формування нової націоналістичної організації. Гострий опонент революційного націоналізму, ред. Іван Кедрин, був переконаний в тому, що "відколи ж Донцов видав свій 'Націоналізм', (то він) став насправжнім духовим диктатором галицької молоді..." (його "Видатна індивідуальність" в "Євген Коновалець і його доба"). Для контрасту до ідейної атмосфери, що запанувала на Західній Україні, доцільно навести ствердження Юрія Артюшенка про ідейну атмосферу, що панувала тоді в осередках провідних націоналістів на еміграції, зокрема в Легії Українських Націоналістів: "Думки, висловлювані на сторінках 'ЛНВ', що його редактував д-р Дмитро Донцов, мали вплив на молоде покоління. Але пізніше ми ставали стриманішими до гасел Донцова..." (його "ЛНВ" в "Євген Коновалець і його доба"). Зате появу "Націоналізму" так коментує один із членів СУНМ, Ярослав Гайвас: "Всі її читали й хотіли вважати неначе євангелією... головно тому, що написав її Донцов... Хоч Донцов ніколи не дискутував зі своїми опонентами на студентському форумі, та переміг їх усіх і дух його неподільно заволодів у Групі Української Націоналістичної Молоді: "Гайвас згадує період СУНМ: "На всіх його відчитах залі були переповнені, про те дбали націоналісти... Мені припало подбати про виступ Донцова в Коломиї. Коломийські хлопці й дівчата зо шкури вилазили, щоб усе вийшло на славу... Його поїздка була одним великим тріумфальним походом націоналістичної ідеї... Тільки сліпий або злісняк і заздрісник може заперечити цей колosalний вплив, що мав він на початку українського націоналістичного руху... Дмитро Донцов надхнув галицьку українську молодь небувалим політичним патосом і штовхнув її на шлях націоналізму" (його "Далекий приціл").

Цього ж 1926-го року Група Української Націоналістичної Молоді і Організація Вищих Клас Українських Гімназій об'єдналися в одну організацію під назвою Союз Української Націоналістичної Молоді. Організатором та ідеологічним керівником СУНМ був Степан Охримович, тоді 21-річний студент, син священика. Про вплив Дмитра Донцова на ке-

Степан Охримович ідеологічний керівник СУНМ.

рівників СУНМ свідчить один із провідних членів — Степан Ленкавський: "Основою всіх коментувань і критерієм добра і зла були найперше думки Дмитра Донцова, потім програмові статті з річинників "Заграви", "Розбудови Нації", 'Літературно-Наукового Вісника'... А далі: "Дехто (з нас) добився чести бути друкованим у 'Літературно-Науковому Віснику' за редакцією д-ра Дмитра Донцова, що був на той час семафорним органом націоналістичної творчості" ("Націоналістичний рух на ЗУЗ та І-ий Конгрес Українських Націоналістів" в "Євген Коновалець та його доба"). Степан Ленкавський заключує: "Щоб протиставитися ворожій ідеології і політичним концепціям легальних партій, новий політичний рух, під дуже міцним впливом Дмитра Донцова, знайшов головні напрямні передусім нової націоналістичної ідеології, а також загальні напрямні нової політичної концепції".

Провідними членами СУНМ, які стали згодом провідними в ОУН, були: Богдан Кравців, Іван Габрусевич, Зенон Коссак, Михайло Турчманович. СУНМ наголошував виховання і пропагування ідеалістичного світогляду, впровадив широке відзначування молоддю Західної України культу героїзму, розпрацював концепцію перманентної революції, що полягала на "постійному розвиткові революційної роботи, вникненнем до неї чимраз нових кіл громадянства й постійному підвищуванні революційної температури". Важливим чином був вдалий атентат на польського шовініста — куратора шкільництва Собінського, що його виконав з рамені УВО в жовтні 1926-го року 19-літній студент і член СУНМ Роман Шухевич при допомозі студента Богдана Підгайного. В той час краєвим

Сотник Юліян Головінський
(1924-1926 і 1930)

командантом УВО на ЗУЗ був націоналіст сот. Юліян Головінський. Зразу після атентату група членів СУНМ і УВО виїхала таємно до Данцингу поза межі Польщі, де відбули піврічний військовий курс. Цікаво відмітити участь в ньому двох поколінь: 60 старших членів УВО і 50 молодших, рекрутованих головно з рядів СУНМ.

Наступного, 1927-го року з'явився з-під пера д-ра Донцова цінний трактат про світової слави політичного теоретика Нікольо Макіявеллі. Це головно аналіза найвизначнішого твору італійського мислителя кінця 15-го і початку 16-го століття п.н. "Іль Прінчіпе" (Князь). Макіявеллі представляє провідника визвольного руху Італії, або за словами Донцова — "вимріяного визволителя, який виведе країну з вавилонського полону... Уесь твір наскрізь пересякнутий одною-однісінькою думкою — про визволення Італії". В дусі християнської філософії, Донцовий Макіявеллі твердить: "Та ж нам дана свободна воля!". І цю волю, цю волю мусимо лише спрямувати в правильному напрямі. А далі: "Людська відвага, — ось той двигун, що панує навіть над фатумом... ось та сила, що здвигне на ноги навіть таку прибиту націю, як тогочасна Італія". Потрібно "творчої волі 'героїв', що вміють 'командувати'...". Висновок: всякий визвольний націоналістичний рух мусить бути озброєний відповідними ідеями, військом і провідниками, бо "всі пророки узброєні — допинали свого, а ті, що були з голими руками, — гинули". Завданням провідників є "утримати в їх вірі віруючих і змусити до віри недовірків". Для націоналістичної

ВІСТНИК

МІСЯЧНИК ЛІТЕРАТУРИ, МИС-
ТЕЦТВА, НАУКИ Й ГРОМАД-
СЬКОГО ЖИТТЯ.

350

Олесь
Богомол
Борис
Бондар
Григорій
Денис
Еммануїл
Родіон
Земан
В. Григоріаді
В. Драгоман
Е. Альберт

Л. С. Тимчаков
Л. Тарасов
Л. Костюк
Л. Гайдай
Л. Кульчицький
Л. Гайдай
Л. Кульчицький
Л. Гайдай

ЧИТАВКА

ТОМ II

1927

організації Донцов пропонує устами Макіявеллі: "Треба, щоби вони (від-
звавці ідей) здобулися не тільки на ідеалізм посвяти, але й на ідеалізм
примусу сили". Або іншими словами, націоналіст має бути готовий не
лише на жертву життя, але й на жертву свого підпорядкування своїй
націоналістичній організації. Добре націоналісти мусять рівночасно мати
"прикмети лева і лиса".

Неначе в дусі томістично-аристотелівської мислі, донцовський Ма-
кіявеллі дає поради націоналістичним провідникам: "Мудрий володар
повинен запобігати не тільки актуальним небезпекам, але й тим, що
надходять... Приглядатися до тенденції розвою суспільних явищ, а не до
їх даної форми... Цей 'реаліст' з очима вп'яленими в факти, ніколи не
дивився на те, що є, лише те, що стає... Головні його вказівки були —
хотіти, бачити ясно, і мати відвагу... Він мав віру і не здав скептизму, був
принципіялістом в ідеях і не бавився ними...".

З 1927-го року доцільно згадати ще цінні есеї Дмитра Донцова: "Що
таке інтернаціоналізм?", "Дві революції" і "Патріотизм і націоналізм".
Зокрема цей останній мав сильний вплив на формування в ідеології ОУН
розділення понять "патріотизму" від "націоналізму". Донцов твердить,
що замало бути добрым патріотом, щоб причинитися до визволення
України. Треба себе всеціло віддати націоналістичній організації, засвоїти
її здійснювати нову націоналістичну ідеологію та її етику, змагаючись

змінити світ революційним способом, тобто змагаючись цілковито знищти чужонаціональні окупантські імперіялізми в Україні.

Діло формування єдиної, всенародної, соборницької, революційної, націоналістичної організації значно посунулося вперед 1927-го року. Націоналістичні групи, які діяли на еміграції, об'єдналися в червні в Союз Організацій Українських Націоналістів, а в листопаді відбулася Перша Конференція Українських Націоналістів, в якій взяли участь представники всіх тодішніх націоналістичних груп із ЗУЗ та еміграції. На конференції виявилися дві тенденції: одна, так би мовити, протидонцовська заступала доцільність двох форм націоналістичного руху — одної ідеологічно-політичної організації, і другої — законспірованої військово-боєвої організації. Її речниками були емігранти й відпоручники УВО. Зате представники СУНМ заступали концепцію, голошенню Донцовим, що має постати один зорганізований націоналістичний рух, що включатиме і військово-боєву діяльність й ідеологічно-політичну. І ця організація мусить бути підпільною. Реалізація цієї другої концепції відтягне націоналістів від охоти ан'ажуватися в явних під окупантами опортуністично-угодовецьких партіях. На конференції, однаке, цієї проблеми не розв'язано. Проте обидва крила націоналістичного руху визнали своїм беззастережним провідником полковника Євгена Коновальця, якому до помочі дали малий провід та погодилися видавати один репрезентативний журнал націоналістичного руху під назвою "Розбудова Нації".

Дмитро Донцов слідкував уважно за процесом формування нової націоналістичної організації. Напевно з наміром підсилити революційне крило в націоналістичному русі, він видав брошуру "Політика принципіальна і опуртуністична", в якій підкреслює, що справжні націоналісти мусять ставитися до всіх окупантів України безкомпромісово вороже, тобто протиставитися і українським опортуністично-угодовецьким групам. В статті "За завтрашній день" Донцов закликає молодь: "дійсність створять для нас лише ті, хто сміло вхоплять за горло наше сучасне і заб'ють його в ім'я майбутнього... Коли вони в нас з'являться і з погордою відвернувшись від інтриганства і карєрництва, від старого і старих, зачнуть свою працю — червоними цифрами зазначимо в нашій книзі бітія — цей дійсно новий рік". А "звістунами нового" мають бути ті, що "йдуть самі, не на зasadі вибору, лише на зasadі добору". Ці рецепти майже повністю були практиковані краєвими націоналістами в наступних роках і десятиліттях.

В черговій статті п.з. "Сансара" Донцов кидає молодим знову виклик: "Експанзія! Ось ми знайшли те слово, яким найкраще означити ту волю до життя, волю вийти геть поза дроти... Експанзія, бажання розросту — ось той таємний елексир, з яким стають величими народи, а без якого спускаються до значення народів-провінцій". Він поручає думку Еміля Золя: "Я переконаний, що одинока віра, яка може врятувати нас, є віра в довершене зусилля". Донцов згадує ще про "дух підприємчivостi", "інстинкт творчостi", "інстинкт експанзії", і як приклади таких людей Донцов наводить Генрі Форда, Джека Лондона, Ліндберга та інших. В іншому творі Донцов твердить: у світі беруть верх ті сили, що керуються

твірдою національною політикою ("Тверда рука"). З цієї саме причини українські опортуністичні партії зникнуть, бо вони не розуміють цієї істини. А національна політика означає в першу чергу викресання в народі національної сили. З радістю він наводить твердження польського журналу "Червони Штандарт" про те, що "найбільш небезпечною (для польського імперіалізму) під теперішню пору на Західній Україні є... український націоналізм". Донцов додає свій коментар: "Дійсно сильні мусять бути націоналістичні випари нашої землі, коли викликають подібні пертурбації!".

В статті "Проблема поколінь" Донцов відмічує існування на західно-українських землях різних "організацій молодих націоналістів", що іх намагаються різні опортуністичні партії звести на манівці, або здобути над ними свій вплив: "Зачалися спроби створення освоєнного, теплярного, ошкленого, манікірованого націоналізму". 45-річний Донцов радіє: "Перед запалом її (націоналістичної молоді) і захопленням новими ідеями — повний респект... Приємно, що замість анонімного 'історичного процесу' — ми поставили наше творче "Я", що слово "Хочу" — зачали в нас вимовляти без страху... Але цього мало!" — нагадує учитель: "Мало знати, куди йти, треба знати — з ким іти, а з ким — ніколи". Стаття переповнена порадами. І молодь пильно їх засвоювала.

1928-ий рік був вершком розросту СУНМ. З цієї організації виступили ті, які заразилися впливом опортуністично-угодовецького УНДО. Головство перебрав від Осипа Боднаровича Богдан Кравців. Великим осягом СУНМ стали події довкола відзначування 10-річчя Листопадового Зриву. Дійшло до масових вуличних здарів з поляками. На допомогу студентській молоді прийшла масово українська робітнича молодь Львова, яка відтоді почала приєднуватися до націоналістичного руху. Степан Охримович почав тоді видавати масовий підпільний журнал "Юнак" для вишколу юнацтва та ширення між всією українською молоддю націоналістичних ідей. Його помічниками в цьому ділі були Степан Ленкавський та Іван Габрусевич. В 30-их роках редактором цього журналу був Ярослав Стецько. Він виховав тисячі молодих націоналістів. Дослідник цього періоду в розвитку націоналістичного руху стверджує: "В 1928 р. націоналісти повністю перебрали керівництво в студентських товариствах та установах, здобули ключеві позиції в "Пласті" та пластовій пресі; повністю або переважно здобули безпосередній вплив на маси молоді, організованої в 'Соколах' і 'Лугах'" (Петро Мірчук, "Нарис історії ОУН"). А в дописі про СУНМ у журналі "Розбудова Нації" за травень 1928 р. написано: "За час існування Союзу витворився вже певний тип молодого націоналіста. Своїм думанням і чином він чужий старому поколінню, яке виховувалось у партіях. Власне це є найбільшим успіхом". Вплив Дмитра Донцова на ріст цього молодого покоління незаперечений.

5. Початки ОУН і Дмитро Донцов

Важливим етапом у розвитку націоналістичного руху була Друга Конференція Українських Націоналістів, що відбулася в Празі на Чехах у

квітні 1928 р. Конференція вирішила, що всі націоналістичні організації мають рішуче обмежуватися від легальних політичних партій, які визнали польську окупацію українських земель. Це рішення було великою сатисфакцією для д-ра Донцова, бо саме він найбільше пропагував потребу відмежування націоналістичного руху від різних опортуністичних угрупувань. Повище рішення доповнено другим, що навіть окремі члени націоналістичних організацій не можуть рівночасно бути членами цих явних партій. Тому вкоротці після цієї конференції з УВО виступила група сот. Д. Палія, яка включилася до УНДО. Врешті на другій конференції схвалено постанову скликати в якнайскоршому часі конгрес для покликання до існування нової націоналістичної організації, до якої повинні включчатися всі дотеперішні різні націоналістичні групи.

Намічений Конгрес Українських Націоналістів відбувся у Відні в днях від 28-го січня до 2-го лютого 1929 року. На конгресі дійсно створено нову організацію під назвою: "Організація Українських Націоналістів". Її голововою обрано полк. Євгена Коновалця. Дві головні доповіді виголосили на конгресі "донцовці" — делегати від СУНМ: Степан Охримович на тему "Причини невдачі наших визвольних змагань" і Степан Ленкавський — "Суверенна Україна та національна революція". Коментатор про цей конгрес завважує: "Юліян Вассиян, Степан Ленкавський і Степан Охримович обстоювали філософічно-ідеалістичні основи українського націоналізму, вирослі з ідеалістичного світогляду українського народу, теоретично сформульовані в писаннях Миколи Міхновського і Дмитра Донцова. Іншу концепцію заступали Дмитро Андрієвський і Дмитро Демчук, що намагались включити до ідеології українського націоналізму елементи матеріалістичного світогляду та демократизму типу універівщини. Перемогла перша концепція" (П. Мірчук, "Нарис історії ОУН").

На закінчення конгресу обраний голововою Проводу ОУН плк. Коновалець виголосив промову, в якій, м.ін., сказав наступне: "Одне знаю напевно: доба, в якій живемо, безмірно велика. Це одна з тих революційних епох, які простягаються на цілі десятиліття, і в якій кується новий світ і нова людина. У великій світовій драмі наших днів ми маємо до вибору: або бути творцями, або жертвами історії... Як учиТЬ нас досвід цілих українських поколінь, можемо цього (віднови УССД) досягнути тільки революційними, ніколи ж еволюційними, шляхами... Завжди це є мужі, що творять історію...".

Важною, так би мовити, донцовською, була одна з постанов конгресу щодо ОУН: "Беручи ідею Української Самостійної Соборної Держави в підставу своєго політичного діяння та не признаючи всіх тих міжнародних актів, умов і установ, що стан українського національно-державного розірвання створили та закріпили, ОУН ставить себе в категоричне проти~~венство~~ до всіх тих сил, своїх і чужих, які цьому становищу українських націоналістів активно чи пасивно протиставляться, та протидіятиме всяким політичним заходам одиниць і колективів, що будуть явилятися відхиленням від повищих засад".

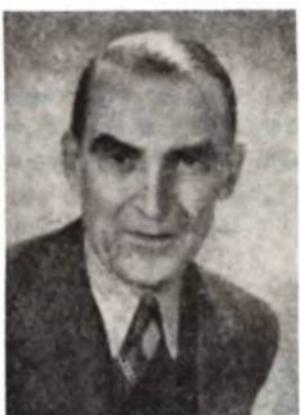
Перша Краєва Екзекутива ОУН на ЗУЗ складалася майже з самих

Володимир Мартинець —
референт преси і пропаганди та секретар ПУН.

Полк. Є. Коновалець —
голова

інж. Дмитро Андрієвський
ідеологічний референт

полк. Микола Сіборський
політичний референт

націоналістів "донцовської школи": Богдан Кравців — провідник, Степан Охримович — організаційний реферант, Зенон Коссак — бойовий реферант, Степан Ленкавський — ідеологічний референт, Михайло Колодзінський — референт військового вишколу, Іван Габрусевич — керівник підреферентури юнацтва. Вкоротці після конгресу Степан Ленкавський опрацював "Десять заповідей українського націоналіста", що їх Провід прийняв за зобов'язуючі для всіх членів етичні засади.

Про молодих націоналістів, які взяли в свої руки формування ОУН на рідних землях, так свідчить одна тодішня активістка: "Без сумніву, найзначенніші риси часу позначаються, так скажу, 'школою Донцова', який так і ввійшов у свідомість сучасників як 'духовий батько українського

націоналізму'. В умовному розумінні це й відповідає дійсності... Усі елементи донцовського волюнтаристичного ідеалізму та волюнтаристичного націоналізму, як от вольова життєва динаміка, воля влади, романтизм, іраціоналізм, догматизм, ілюзіонізм і 'аморальність', творче насильство й порядкуюча сила ініціативної меншості — все це ввійшло більш або менш глибоко у природу націоналістичного руху чи навіть точніше — у систему ОУН і її організаційного росту, коли говорити про галицьку дійсність 30-их років... Ідеї, висловлені Донцовим у його живій і плідній публіцистичній діяльності, стали підставою і, якоюсь мірою, 'евангелем' для писань керівних людей націоналістичного руху на ЗУЗ..." (Дарія Ребет, "Націоналістична молодь і молодечий націоналізм" в "Є. Коновалець і його доба").

Більшого значення набрало велике віче, влаштоване КЕ ОУН у Львові 21 листопада 1929 р., на якому гостро засуджено і старого типу московофільство, і нового типу, під назвою советофільства. Засуджено советський режим в Україні, як агентурну владу **російських** окупантів. Після віча влаштовано велелюдні демонстрації під большевицьким консулятам і в інших місцях. ОУН поставила вимогу до всіх українців перервати всякі зносини з представниками російської влади в Україні та зірвати розкладово-демобілізуючий кульобмін з агентурними установами УССР.

Починаючи 1929-им роком, Дмитро Донцов опрацював свої твори вже під кутом заіснування вимріяної націоналістичної організації, яку одначе треба було далі гартувати й шліфувати. З цього часу маємо його цінні есеї: "Росія чи Європа", "Жанна Д'Арк" (був вже популярний між мо-

Учасники I-го Конгресу Українських Націоналістів 1929 року.

поддю), рецензію на збірку поезії "Дорога" тодішнього краївого провідника ОУН Богдана Кравціва, статтю "Криве дзеркало української літератури". Також 1930-го року Дмитро Донцов публікує ряд творів, що мали скріплювати революційну течію в ОУН. Особливо вартісна його стаття про Жоржа Клеменсо ("Небезпечний варіант"). Це панегірик "сильній індивідуальності". До того типу національних провідників Донцов зараховує: Гамбету, Пуанкарє, Льойд Джорджа, Сновдена, Джойнсон Гікса, Керзона, Носке, Штреземана, Теодора Рузвелта. Він твердить: "Сильна індивідуальність є підставою кожного режиму".

Важливим твором з періоду початків ОУН є трактат "Маса і провід", в якому вперше ґрунтовно виведена теорія "проводу". Стаття писана напевно з думкою про провід молодої ОУН. Донцов пропонує три головні прикмети, що мають знаменувати добрий провід: перша — "насичення електричною енергією", що уділялася на маси яких ця енергія "електризувала"; друга — "свою амбіцію добавчали не в тім, щоби за масою шкандинати, лише щоби її вести, щоб рішати часом проти волі пасивного загалу"; третя — "неясні стремління юрби уймати в яскраву форму і освідчувати її підсвідомі бажання спілучим блиском своєї ідеї, позитивною візією нового порядку, візією дійсності, що постає, що приходить на зміну існуючій". Бажану націоналістичну еліту Донцов окреслює так: "Умітийти самому проти всіх, проти існуючої дійсності в ім'я тої, що настає, віра в своє післанництво — ось прикмети провідника". Він далі твердить: "Той виграє, хто має більші запаси волевої психічної енергії". Такий "образ" проводу Донцов називає "аристократією народу". І проповіжує: "Почуття своєї вищості, віра в свою місію уділяє кожній правлячій верстві незвичайну силу". Всі повищі проповідувані Донцовим властивості помітні в провідному активі ОУН 30-их і 40-их років і пізніше. Свої ідеологічно-політичні писання 30-го року Донцов доповнив есеєм "Естетика декаденсу".

д-р А. Бедрій

(Прод. у наступному числі)

"...мої переконання — це любов до України із всіма наслідками, які звідси випливають. Це бто, я уважаю, що українці мають таке ж право на відповідну незалежну державу, як росіяни, чи негри в Африці. Адже лише у власній державі можуть бути обезпечені національні інтереси. І лише це, як мені бачиться, може спасти українців від повної русифікації до 2000-го року, від нищення їх як народу."

Іван Сокульсткий

СЛОВО ПОДЯКИ ЮРІЯ БАДЗЯ ЗАКОРДОННИМ ДРУЗЯМ

(УЦІС) Колишній довголітній український політичний в'язень Юрій Бадзьо надіслав на Захід подяку всім тим українцям і чужинцям, котрі на протязі довгих років всіляко допомагали українським в'язням, з прохання опублікувати її в українській пресі. Нижче подаємо текст цієї подяки.

Нашим зарубіжним Друзям — слово подяки!

Заслання, після семи років концтабору в Мордовії, я відбував у Якутії — за 9.000 кілометрів від України, поблизу Оймякону — північного полюса холоду. Однаке, холод неволі має інші виміри. Для нас із дружиною він був менш дошкульним і завдяки душевному теплу, що його приносили нам листи з закордону від людей незнайомих, але не байдужих до нашої громадянської долі. До Нового 1989 року і Різдвяних свят ми отримали багато сотень вітальних листів із Великобританії, США, Канади, Бельгії, Західної Німеччини... від окремих осіб, від цілих родин і шкільних колективів. Продовжують надходити листи й зараз. Ми відчуваємо велику вдячність до всіх, хто озвався до нас. Хотілося б відгукнутися до кожного окремо. На жаль, такої можливості немає. Тому звертаємося до газет і просимо їх донести нашу подяку до всіх, хто морально підтримував в'язнів сумління, був стурбований їхньою долею. У тому, що нас звільнено, велика заслуга і ваша, дорогі наші зарубіжні друзі!

Історичний плід не завжди видно на дереві життя, але саме дерево живиться соками тільки особистого морального вчинку людини. Кажучи образно, чутливістю і пам'яттю людської душі та серця. Кожний, хто хоча б просто звернув увагу на долю в'язнів сумління у далекій незнайомій йому країні, уже одним цим сприяв попішенню життя на землі. Можливо, слова занадто гучні. Проте вони, сподіваюсь, не заглушують правду, що міститься в них; правду про велику добротворну силу людського взаєморозуміння й взаємодопомоги. Свобода — цінність багатогранна і багатолика, але неподільна. Тож нехай постійна потреба в ній об'єднує нас, землян, у прагненні зробити життя кожної людини щасливим і повноцінним.

Хотів би сподіватися, що за моїм іменем мої нові зарубіжні друзі бачать і мою батьківщину — Україну. Був би радий, якби моя громадянська доля породила в декого з них бажання близче ознайомитися з історією та культурою українського народу. "Європейський дім" — це лише частина єдиної споруди всесвітнього миру, і міцність цієї споруди залежить від того, наскільки затишно почувається в ній кожний народ. На жаль, іноді доводиться нагадувати політикам, у тому числі і "ближнім" сусідським, що в Європі живемо і ми, українці, маємо тут свою споконвічну і постійну

Юрій Бадзьо

прописку, свою окрему хату, яку хочемо бачити суверенною і безпечною. До речі, я — уродженець Закарпаття, української області, в якій міститься географічний центр Європи.

Спасибі всім, хто не байдужий до долі скривджених! Нехай свобода буде нашим спільним домом, нашою спільною мовою, нашою надією!

Юрій Бадзьо, колишній український в'язень сумління
Київ, березень 1989 року

В Україні громадянство бойкотує російськомовні видання.

ЗВІТ ГОЛОВИ КРАЙОВОЇ УПРАВИ

**Спілки Української Молоді в Америці Аскольда Лозинського —
за час від 9-го листопада 1986 р. до 21-го жовтня 1989 р.**

Коли в 1980 році до мене звернулася Номінаційна Комісія 16-го Крайового З'їзду, щоб прийняти Головство Крайової Управи, після короткої призадуми я прийняв цю пропозицію з певним страхом та опередженням. Бо хоч від дитинства я брав більш чи менш активну участь в нашій Спілці, однаке ніколи не освідомлював собі величного комплексу нашої діяльності чи навіть широкого географічного діапазону нашого терену. Рівно ж я чув поголоски, що всі українські організації еміграційного характеру призначенні на зникнення в короткому часі та, що те саме відноситься до молодечих. Однаке, прийняв я пропозицію Номінаційної Комісії, поминаючи, що бачив занепад і в нашій організації чи будь-якій іншій українській установі та розумів, що найдорожчою для мене з усіх організацій чи зацікавлень, це СУМ. Найдорожчою тому, що я в ній виростав, та тому, що лише вона може спсти українську діяспору.

Сьогодні, дев'ять років пізніше, можна відчути відродження нашої організації завдяки майже нечуваної в українській еміграційній спільноті гармонії між молодшими та старшими та Божої ласки в користь т.зв. "бейбі бум" покоління.

Стан СУМ-у в Америці кращий чим він був в 1970-их роках. Однаке далеко не дорівнює станові з 1960 років. Завважується особливо приплів молодшого юнацтва та "суменят", що злагатило нашу організацію кількісно. Однаке, не зовсім якісно. Чомусь національне виховання за малими виїмками стало ексклюзивним завданням молодечих організацій, СУМ-у та Пластву. В минулому молодечі організації виконували радше під цим оглядом допоміжну роль. Сьогодні наша роль далеко більш відповідальна. Ми не лише виховуємо молодь в національному дусі, навчаємо мову, культуру, історію, та традиції, але часами намагаємося це робити проти волі її батьків. Ось для ілюстрації образ з таборування на Оселі в Елленвіл: майже 400 дітей пройшли процес таборування на Оселі в Елленвіл: в цьому році. Це ж позитивне явище. Однаке з приїздом батьків на кінець тижня перекреслено в одному моменті цілотижневі намагання Команди. Навіть новоприбулий з Польщі батько ломаною англійською мовою звертається до своєї дитини та, що більше тут роджений батько українського роду, без найменшої призадуми вітає свою дитину англійською мовою. Додати тут поважний чинник збільшування мішаних подруж і українська мова не всилі перебороти усі ці перешкоди. Вона остається призабутою мовою.

Очевидно, що вина не тільки по стороні батьків. Разом з позитивним явищем відмолодження сумівського проводу по відділах і осередках, командах та навіть в Крайовій Управі з'явилось нове явище досі нечуване в

нашій організації. Часто члени управ, булав, виховники та таборові команди говорять між собою та навіть до своїх вихованців по-англійськи. Тільки присутність Команданта чи Голови Осередку заставляє молодий провід, якою мовою слід говорити. В крайніх випадках, навіть голови осередків чи комandanти потребують пригадки українсько-мовного "поліцая". Ця проблема — це найголовніше недомагання нашої організації сьогодні.

Аналізуючи стан нашої Спілки під організаційним оглядом, можна завважити велике число молоді, зокрема в категоріях суменят та молодшого юнацтва. Найкращим доказом живучості нашої організації, це численні та програмово вдалі Злети Юнацтва, зокрема на Оселях в Елленвіл, "Холодному Ярі" біля Бофало, та біля Клівленду, і юнацькі табори, які сьогодні є більш численні. Завважується зокрема поважний ріст організаційний в осередках Пассейк, Джерзі Сіті та Клівленд. Найновішим організаційним успіхом, це осередок в Мілвокі, Вискансин, де в цьому ж році відновлено працю, яка не існувала майже 20 літ. Рівноож відновлено працю Відділу Юнацтва в Вілані, Нью Джерзі. В обох випадках знайшлися активні молоді люди, повні завзяття та почуття відповідальності.

Переорганізації Осередків під оглядом відмолодження відбулося здебільше справно. В деяких випадках покищо заскорі оцінити чи молоді готові справно попровадити працею Осередку на рівні своїх старших попередників. Однаке в поодиноких випадках, де шляхом відмолодження намагалось розвинути діяльність приспаного Осередку, який не вив'язувався з виховної сторінки та все ж таки принайменше розчислювався фінансово перед КУ, це відмолодження принесло цілковите заникнення. В минулій каденції таким прикладом був Авбурн, Н.Й., а сьогодні Албані, Н.Й.

Дев'ять років тому, КУ проаналізувала стан нашої організації та встановила потребу заподіяти трьом основним проблемам, щоб запевнити майбутнє довготривале існування СУМ в Америці, а саме: 1. заникнення української мови серед нашого членства; 2. занепад нашої таборової програми, та; 3. брак виховних матеріалів для користування сучасних поколінь. Щодо першої проблеми, як вище було сказане, пороблено дуже мало, що довело не до прогресу, але до регресу. Однаке поважні заходи поброблені для покращання таборової програми. Чисельний стан покращав на майже усіх оселях. Два роки тому навіть зорганізовано виховно-відпочинковий табір для далекого заходу в Аризоні. Програму таборову пополнено мандрівними таборами, практичними таборами, впроваджено танці в програму спортивного табору, відбуто табори в Елленвіл, Клівленд та Барабу. На Оセルі в Елленвіл запроектовано широку розбудову — новий табір з відповідним влаштуванням коштом 600,000.00 дол. На інших Оселях також пророблено розбудову зокрема на Оселях в Барабу та Бофало. Таборові комісії по всіх округах починають діяти на початку року та тому краще підготовляють табори. Зимовий табір ідеологічного вишколу спільно влаштований з ТУСМ-ом числом учасників дійшов аж до надмірного стану. Програмові та дисциплінарні труднощі зимового табору полагоджено. Останній зимовий табір зовсім виправдав своє існування. Програма

ма включала сумівський виховний зміст, а чисельний стан дорівняв лещетарським таборам інших молодечих організацій.

Щодо виховних матеріалів зроблено замало, однаке слід включити слідує:

1. Кожного року видано поважні збірники, як для підготовки до Злету так і для перепровадження цілорічної виховної праці. За це окрема подяка належиться Головній Булавній Юнацтва, подрузі Олі Король.

2. Зорганізовано семінар для виховання суменят, молодшого юнацтва та старшого юнацтва, награно на зореві тасьми та розіслано до усіх Осередків (тільки суменят та молодшого юнацтва).

3. Видано та розіслано інші зорові записи.

4. Законтрактовано з другом Ігорем Мірчуком підготову матеріалів І-ий та ІІ-ий іспитів старшого юнацтва. Цей проект майже завершений.

5. Впроваджено окремий виховний Фонд з окремим правильником для фінансування виховної діяльності.

У виховну програму впроваджено одну основну зміну, а саме, річниці і гасло проголошено під час літа, щоб уможливити підготовку до виховного року, який повинен починатися у вересні, а кінчатися Юнацьким Злетом; рівнож це дозволяє на більш практичний підхід у програмі вишкільного табору для майбутніх виховників. Приготовляється до конкретних річниць і гасел та методику виховання в дусі цих річниць і гасел, що повинно стати їхньою своєрідною програмою вже того самого вересня.

Чимало проектів виховної програми не здійснено. Між тими найважливіше підготовити підручник для виховання англомовної молоді, впровадження семінарів для членів команд таборів, та поширення бібліотеки зорових записів. Усі ці проєкти мусять бути включені в програму майбутньої Крайової Виховної Ради.

Від останнього Крайового З'їзду минуло три роки. В цьому часі відбулося два Пленуми згідно з Статутом, один в Елленвілі в 1987 році і другий в Детройті в 1988 році. Також в цьому часі три Здвиги з численною участю нашого членства, в 1987 році в Елленвіл, в 1988 році в Клівленді та в Елленвіл, та в цьому році один все-крайовий в Елленвіл з нагоди 40-ліття створення СУМ в Америці. Рівнож наш терен взяв активну участь у Світовому Конгресі в Торонті минулого року, де член СУМ з Америки друг Рожка був обраний Головою Центральної Управи.

Одною з кращих сторінок нашої Спілки, це її зовнішній вигляд. Немає української організації, яка може дорівняти нашій своїм зовнішнім виглядом. Поверх сто сумівців з Америки взяли участь у центральних відзначеннях 1000-ліття Хрещення України в Римі на IV-ому Світовому Злеті СУМ-у. Рівнож наш терен відповідав за відвідини Патріярха Грецької Православної Церкви в Істамбулі з нагоди 1000-ліття, що увінчалося великим успіхом. Наша участь в Крайових відзначеннях 1000-ліття в Вашингтоні була неперевершена. За це ми висловлюємо признання нашему членству. Окремо висловлюємо признання Осередкові ім. Павлушкова в Чікаго за його участь в мистецькій програмі. Рівнож ми взяли численну участь в центральних відзначеннях 1000-ліття Українською Православною Церквою в Бавнд Бруку та в молодечій Спортивній Олімпіяді у Філадельфії.

У зв'язку з подіями в Україні, вислано телеграму та виховні матеріяли в підтримку новоствореній ініціативній групі СУМ-у в Харкові та заініційовано акцію в обороні Пласти в Україні після знищенння пластового табору агентами КГБ в серпні 1989 р.

Між особливими труднощами останньої каденції було розв'язання проблему заряду Оселі в Елленвіл. Від останнього Крайового Зізду по-клікано тимчасовий заряд на чолі з другом Василем Лавром, та з початком 1989 року новий заряд з представників молодшого покоління з другом Мироном Бицом на чолі. Теперішній заряд повинен служити на Оселі в Елленвіл довший час та перепровадити поважну перебудову, так конечну, на Оселі, яку закуплено 35 літ тому. В міжчасі закуплено нові гайданки та поставлено площу для кошиківки, для поширення спортивої програми.

Також в останньому році полагоджено справу закуплення одностроїв не лише для нашого терену, але для цілого СУМ-у в вільному світі, а можливо в майбутньому користатиме з цих одностроїв і відновлений СУМ на Рідних Землях. Наше членство повинно зрозуміти, що поважні труднощі в цьому відношенні були в тому, що компанія, яка в попередніх роках шила для нас однострої, перестала існувати. Важко було знайти другу компанію з приступною ціною. Нарешті вдалося нам підписати умову на суму поверх 50,000.00 дол. Нові сумівські сорочки не будуть багато дорожчі, однаке повинні бути багато вигідніші.

Кінчаючи звіт з широкої діяльності нашої Спілки в останніх роках, можу свободно заявiti, що коли в 1980 році був переломовий час організаційного буття СУМ в Америці на довшу мету, сьогодні наше довго-термінове існування забезпечено. В 2000 році існуватиме СУМ в Америці. Однаке, перед нами сьогодні стоїть питання: який зміст матиме наша організація в 2000 році? Чи це буде СУМ, молодечна виховна патріотична Спілка, яка виховатиме українських патріотів, "борців за правду", юних кобзарів, запорозьких козаків, "спортивців за Україну" чи американців української етнічності. Сьогодні я можу відповісти, тільки, що я не знаю. Забезпечили ми своє існування, але чи допильнували ми змістом?

Так, виховуємо молодь в національному дусі. Кожнорічна виховна програма опирається на патріотичних гаслах та великих річницях у нашій історії. Наші табори приймають назви не з природи, а радше з нашої історії чи літератури. Виглядає, що наш зміст не змінився.

Однаке сьогодні не знати чи наш національний зміст триває чи тимчасовий. Можливо, що разом з українською мовою пропаде і національний зміст. Невідрядний стан української мови в нашій організації настільки суровий, що про це в останніх роках почали говорити і писати речники КВОР-и, та теж редакція англомовного видання ОУВФ "Національної Трибуни". Якщо хтось думає, що ми всілі вдергати національний зміст після похорону української мови, він дуже помилюється. Неможна задовольнятись твердженням, що асиміляційний процес неминучий і тому неможливо вимагати, щоб наше членство і батьки розмовляли українською мовою. Рівно ж маємо право вимагати, щоб наші виховники та наші провідники говорили українською мовою.

Наступна Крайова Управа мусить глибше застановитися над цією проблемою. Інакше наша організація не буде відрізнятися від американських скавтових, чи других молодечих груп. Одинока ціль існування нашої Спілки, це виховання молоді для допомоги Україні. Добрих американських громадян може виховувати інша організація.

Ми повинні втішатися нашими успіхами в минулому десятиріччі. Одначе майбутнє тернисте та далеко важче чим минуле. До цього майбутнього ми мусимо бути готові, бо доля тисяч нашої молоді, узалежнена від нашої готовості. Зокрема сьогодні, коли найновіші події в Україні вимагають більш активної участі українців в діяспорі то конечним подбати, щоб ряди української спільноти в Америці поповнилися новими молодшими силами. Сороклітня історія СУМ в Америці показує, що СУМ завжди був в авангарді виховання нового покоління української спільноти. Сьогодні інші війни то й потрібно іншу зброю кувати, все ж таки основна ціль та сама. І тому приймаючи нові тактичні засоби відповідно до обставин, зрозуміло, що зміст СУМ той самий, що був 40 років тому. Лише сьогодні його далеко важче вдергати.

Честь України!

Готов Боронити!
Аскольд Лозинський

Літо 1989. Один з найбільш успішних Здvigів СУМ в Америці. Комендантом Здигу — Б. Гаргай.

МИСТЕЦТВО

ТВОРЧІСТЬ ШЕВЧЕНКА

Творча спадщина Тараса Шевченка — геніяльного українського поета і живописця — увійшла до скарбниці найцінніших надбань світової культури.

Основоположне значення його творчості в новій українській літературі і в образотворчому мистецтві — його філософські, історичні естетичні погляди дали основу для формування української нації.

Тарас Шевченко народився 9 березня 1814 р. в с. Моринцях на Черкащині, де малим віддали його в науку до дяка Рубана. Уже в ранніх роках Шевченко виявив хист до малювання. 14-літнім юнаком поміщик Енгельгардт приділив Шевченка своїм козачком і дворовим живописцем. Восени 1829 р. Шевченко з Енгельгардтом виїхав до Вильна, де вчився мальарства у досвідченого майстра Й. Рустемаса. В 1831 році Шевченко приїхав із своїм паном до Петербургу, де працював у майстра живопису В. Ширяєва. В 1836 р. познайомився він з учнем Академії Мистецтв І. Сошенком і письменниками та мистцями Є. Гребінкою, В. Григоровичем, О. Венеціяновим, В. Жуковським, К. Брюлловим. Ці видатні мистці і письменники викупили Шевченка з кріпацтва. В 1838 році Шевченка прийнято до Академії Мистецтв у майстерню К. Брюллова. Того самого року на іспитах в Академії його відзначено срібною медаллю 2-го ступеня за малюнок акварелю.

В 1840 р. за першу картину олійними фарбами "Хлопчик-жебрак", що дає хліб собаці, його вдруге відзначають срібною медаллю 2-го ступеня. У поета Є. Гребінки Шевченко познайомився зі збірками українського фольклору, творами І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка, П. Гулака-Артемовського.

Вірші Шевченко почав писати ще до звільнення з кріпацтва. З його численних ранніх творів відомі "Причинна", "Думка", "Нудно мені, тяжко, що маю робити". П'ять творів Шевченко передав Гребінці для вміщення в альманасі "Ластівка". У 1840 р. побачила світ збірка поезій Шевченка, під назвою "Кобзар". Ця невеличка збірочка стала епохальним явищем в історії духовного життя українського народу. І. Франко писав про "Кобзаря" — Ця книжка "відразу відкрила немов новий світ поезії, вибухла мов джерело чистої холодної води, заясніла невідомою досі в українськім письменстві ясністю, простотою і поетичною грацією вислову" (Нарис історії українсько-руської літератури, 1890 р., Львів, І. Франко).

В 1841 році окремим виданням вийшла Шевченкова поема "Гайдамаки".

ТВОРЧІСТЬ ШЕВЧЕНКА

Казахський хлопчик розпалиє грубку.
Сепія. 1849.

Автопортрет. Сепія. 1849

Т.Г. Шевченко малює товариша. Сепія.
1848.

Автопортрет. Сепія. 1849.

"Я по плоті і духу син і рідний брат нашого безталанного народу", писав Шевченко. Однак, московські шовіністи, ігноруючи саме існування української мови, ставили спротив у поширюванні "Кобзаря".

В 1843 році здійнилося бажання поета відвідати Україну. Під час перебування в Києві познайомився він з М. Максимовичем та П. Кулішем.

Подорожуючи по Україні, Шевченко відвідав місця Запорозької Січі, побував у маєтку Рєпніних в Яготині, зустрівся з О. Капністом, Я. де Бальменом, М. Башиловим та іншими. В Україні Шевченко зробив чимало ескізів олівцем до задуманої ним серії офортів "Живописна Україна".

За завданням Археографічної комісії Шевченко вдруге виїхав в Україну щоб змальовувати історичні й археологічні пам'ятки Полтавщини, Волині та інших місцевостей України.

У квітні 1847 р. Шевченка з іншими учасниками Кирило-Методіївського братства арештовано. Цар Микола I, затверджуючи присуд на Шевченка, написав: "Під найсуворіший нагляд із забороною писати й малювати". Етапом відправлено його як рядового солдата в Орську фортецю на десять років.

Про творчу лябораторію Шевченка дізнаємося з окремих відомостей, які він залишив у своїх записах, з альбомних начерків, завершених творів.

Спочатку Шевченко робив контурний начерк, потім прокладав тіні, дедалі збільшуючи кількість їхніх градацій. Палітра Шевченка була обмеженою. Окрасливши малюнок олівцем, він тонким шаром рудуватою фарбою вкривав тло і тіні, які підсилювали темною фарбою та цьому тонкошаровому теплому малюнку наносив холодні, з домішкою білila, півтони і інші вирази переходу від контрасту до зм'якшення. В третій фазі малювання наносив теплими тонами (рожевуватими або жовтуватими) світлі місця, прописуючи холодні бліки. Вже в такому вигляді тональні й кольорові співвідношення були досить виразними, форма здавалася рельєфнішою. Більші деталі покривав суцільною фарбою, вносячи легкі тіні, або зм'якшував іншими кольорами контрасти. На останньому етапі використовував: яскравочервоні, сині (берлінська лазур) фарби, вносячи окремі композиційні виправлення.

Акварелю Шевченко малював переважно на кольоровому, а інколи на білому папері, використовуючи одну фарбу — сепію, або в кольорах. Послідовність роботи була така: контурний рисунок олівцем, прокладання легких тіней, введення додаткового теплого, застосовуючи білило, деякі деталі прорисовував пером.

Малюючи архітектурні споруди, він охоче користувався лінійкою, за допомогою якої спочатку наносив сітку з кількох перпендикулярних вертикалей і горизонталей, що давало змогу точно визначити пропорції, а потім чітко викреслював основні маси у перспективних скороченнях.

В останнє десятиліття своєї мистецької діяльності Шевченко малював вуглем або італійським олівцем на темно-сірому папері. Щоб форма набула виразної об'ємності, декілька штрихів наносив білою крейдою (портрет М. Щепкіна та А. Олдріджа виконані цією технікою).

Задуми тематичних композицій виникли під впливом життєвих вра-
жень або мали літературне походження.

"Селянська родина" — відтворює побутову сценку біля української
хати (олія).

"Судна рада" — офорт з серії "Живописна Україна", одна з найбільше
популярних на українську тематику, в ній Шевченко вклав глибші моменти
села. В картині "Катерина" — трагедія молодої селянської дівчини тут
лежать глибші ідеї, які подані в поемі тієї ж назви.

До жанру портрета Шевченко звертався протягом усього творчого
життя. В його доробку переважають індивідуальні, найчастіше погрудні,
зображення, але малював він також портрети групові, що звичайно
трактуються як побутові сцени. Всього в мистецькій спадщині поета
понад 150 портретів.

В перших Шевченкових портретах відчувається прагнення автора
відтворити правдий образ людини, передати риси її характеру, та
заміливання самою технікою акварелі.

На манері та засобах портретного малярства молодого мистця позна-
чився вплив його вчителя К. Брюллова.

У пізніших акварельних портретах спостерігається ширше використан-
ня різноманітних нюансів одного кольору, деяка обмеженість загальної
кольорової гами.

В Академії Мистецтв Шевченко опанував техніку олійного живопису.
Під час перебування в Україні Шевченко намалював портрети Кейкутової,
Закревських, Маєвської та ін.

У своїй роботі портретиста Шевченко постійно звертався до техніки
сухо графічної — рисунка олівцем на тонованому папері, зрідка тушшю-
пером, в останній період — до офорту та офорту акватинти. Технікою
рисунка олівцем він користувався як допоміжною при роботі акварелею
— "Портрет купця" (1845 р.) та олійними фарбами П. Куліша (1843 р.). Ця
техніка була у Шевченка основною і єдиною для створення реалістичного
портретного образу.

Новий крок у розвитку Шевченкового таланту знаменує важливі
реалістичні здобутки всього українського образотворчого мистецтва. Крім
портретів олівцем, він у цей час працював над портретом у техніці офорта.

Шевченко злагатив мистецтво українського портрета. Не було такого
мистця в Україні, який би не звертався до шевченківського малярства, не
шукав би теми на українську тематику.

Під впливом Шевченківської творчості поставали школи малярства в
Києві, Харкові, Одесі, Львові, Ніжині, в більших та менших містах України.
Він був тим смолоскипом, що палає в серцях творців мистецтва літератури
вже півтора сторіччя. Шевченківський смолоскип перенесено за океан і
тут горить він яскравим полум'ям, творчих задумів, запалюючи мистців
до посиленої співпраці на боротьбу за свій народ, за Нескорену Україну.

К. Шонк-Русин

Мис Бай-Губек. Акварель. 1848.

Автопортрет. Сепія. 1850.

Казахи в юрті. Сепія. 1849.

Автопортрет. Олівець. 1847.

Портрет невідомого з гітарою. Сепія.
1849.

Казах на верблюді. Верблюд. Начерки.
Олівець. 1849.

Поезія — Проза

Дмитро Гриньків

Дмитро Гриньків

Із циклу МОЛИТВИ ДОВБУША

I. До Господа

Дай ми цілющого трунку	Пістолі
Аби куля не брала	Рушниці
Ані топір	Навчи постояти
Ані шабля	За правічну землицю свою
Наллєй в мене вогню	За свою гуцульську співанку
Абим палав в горах	Прости мені
Як тоте сонічко	Великий Боже
Зроби так	Що'м по-хлопськи
Аби мене чекали	Молився до Тебе
Як дощу	Як і прости мої гріхи
Як сонця	На які я іду
Сохрани народ гуцульський	З іменем Твоїм
Вигуби ляхів	За народ Твій
До лаби	За кров його
Наверни душі кривджених	За кривду
Як і душі боязливі	За світло
До правди	Котрим Ти освітив наші лиця
Дай ім в руки	Амінь
Топірці	

2. До гір

Гори мої красні
Жарапчики кучерєві
Молю за вас
Молю до вас
Сохранить моїх легінників
Від ляшої заглади
Розтворіт кам'яници
Дайте притулку
М'єко стелітці
Під плечима легінців

Твердо стійте
Проти шандарів
Колишіт опришків
Попід саме небо
Бо ми ваші діти
Сповіт наші душі
Кременем
Кулаки скропіт мармуром
Молив до вас Олекса
Син Василя Довбуша
Амінь

Дмитро Гриньків

4. До сонця

Велете огненний
Спали ворога нашого
Аби не насміхався
Над душою дідизною
Не топтав чобітьми
Нашу святу земличку
Роз'яри душі праведних
Дай вогню в серце
Скропи промінчиками
Наші полонинки

Ліси та гори
Царинки й левади
Най буде день
Осліпи ворога
Най оступиться
Згине від нас
На віки-вічні
Кланяється Тобі
Молив до Тебе
Олекса Довбуш
Амінь

7. До топірця

Слухай що кажу
Тримайся мої руки
Абис був острим
Як мороз на Рідзво
Най перед тобов
Шаблі панські вклекают
А панські голови
Легко хрустіли
На твоїм срібнім зубі
Цілую тя обушку

Ти мені не слуга
А товариш
Твій дзенкіт
Моя пісня
Най в'на
Тєгнесі безконечно
Люблю таку музику
Паровану нами
На погибель ворогові
Амінь

12. До ватри

Палай ясно
Сонічково грій нас
Світи нам печерами
Наштуркай в наші лиця
Тепла гордого
А в жили вугле
Най не вистуджує
Ніколи наша воля
Цілююся з твоїм поломнем
Обнимаю ти Богненну Панію
Маю тебе за гуцульську
Дорогу золоту фану
Несемо totu фану
Сімо горечим ладунком

По всій Гуцулії
Всюди ти потрібна
Чи у панських замках
Присвітити в панські
Хижі очі
Чи в колибах наших
Затеплити вогонь душ наших
Якас потрібна всюди
Абис палахкотіла
На всю Україну
Опришківською черленою
Довбушевою фаною
Амінь

1985 р.

Ірена Сеник

Ірина Сеник
(Борислав)

Шість моїх зим
в кайдани крижані
закує лютий Лютень
Шість моїх весен
відвезе човном
весняний Травень
в забуття

Шість моїх літ
як шість снопів
засушить Літечко спекотне

Шість листопадних Листопадів
відірветься від Дерева Життя
і клітка спорожніє.

* * *

Я тебе, як святиню,
Ношу в серці щоденно —
І стає синьо-синьо,
Ніжно і небуденно.

Гасне день і чорніє,
Як завулочки львівські,
А ти в серці світлієш,
Моя Земле вітцівська.

виллеться
сузір'я Водолія
я прийду
до Криниці часу
виплюснути
рибку самотності

* * *

Коли на небі
заблімтіло
сузір'я Близнят
я прийшла
до Криниці Часу
зачерпнути
кінву власного життя
В нічній воді
плескалася
рибка самотності

.....
Коли на небо

* * *

А ти моє Кохання,
Як росяне світання,
Як промені на стінах,
Як вечір у ясмінах,
Як ніч в коралах зір,
За мною йшло в Сибір...
Над болями і ранами
Світилося каштанами
І гаптувало казку,
Вливало в серце ласку...

* * *

Ярослав Лесів

Ярослав Лесів

(Болехів, Івано-Франківська обл.)

Із збірки МИТЬ

Ніч довкола, тиша.
Лиш цвіркун сюрчить...
Тихше, серце, тихше —
Мить.

Береги колишуть
Місяць на воді.
Тихше, вітре, тихше —
Слід.

Чайка десь кигиче
З тополиних піль.
Тихше, люди, тихше —
Біль.

Чого сумні
На чужині
Дерева й сніг,
І навіть сміх?
А на вікні
В голоднім сні
Мороз ескіз
Намалював
Із руж і трав...
І я молюсь
І плачу в снах...
Коли ж моя
Гряде весна?

Серцю, буди,
Коли люди сплять.
Серцю, кричи —
Як усі мовчать.

Серцю, люби,
Коли ненависть скрізь.
Серцю, терпи,
Коли й повне сліз.

Вуйко плели кошик.
Ластіки вили гніздо.
Діти гралися у війну.
Перепліталися вуйкові думи
З ластівочим щебетом —
Ясного б літечка
Нашим діточкам.

Сісти б та й поїхати
Хтозна-куди.
Все ніколи та ніколи.
Поїзди...
Промчалися повз мене —
Віхола століть.
Гей ви, шалені,
Підождіт-і-іть!
У скронях тільки стукіт
Чужих коліс.

Гупають, гупають —
Десь рубають ліс...

1967—1973

Мордовія—Володимир

Василь Барладяну-Бирладник

Василь Барладяну-Бирладник
(Одеса)

ІЗ ЗБІРКИ МІЖ ЛЮДСТВОМ І САМОТНІСТЮ

(Поезії політв'язня)

Ось	Віддам,
Берег мій —	Щоб,
Початок України...	Скільки світу,
На південь	Українцям ноги
Море,	В обіймах теплих
За плечима	Пестила вода...
Степ...	Тут
Стають,	Берег мій —
Здається,	
Хвилі	Кращого
На коліна	Не треба...
До	Шумить
Ніг землі,	Над морем
Де	Степова трава,
Хліб святий росте...	
Це	Дивиться
Берег мій —	На них
Початок	Блакитне небо —
Мого світу —	Мій берег є —
З	Моя земля
Давен забутих	Жива!..
Пращурів земля,	*
Бо	*
Тільки тут	
Зі мною	
Навіть вітер	
Щодня	
По-українськи	
Розмовля!	
Це	Долинають іноді
Берег мій —	Прості румунські звуки —
я	Мажорні і сумні —
Помру	Заповнять душу вщерть:
За нього...	Присниться
Мое життя	Темний ліс,
До крапельки	Багаття —
	гайдуки,
	Неначе пращур мій
	Воює дотепер...
	Навколо вогнища

Василь Барладяну-Бирладник

Забуті вже обличчя...
Шукаю прадіда —
А він неподалік —
Під зорями
знеможено курличить
Потомлені
в дорозі журавлі...
Весна...

Румунія далеко —
В душі мої
Освячений куток...
Скидаюсь на
Забутого лелеку,
Який на чужині
Зробила собі гніздо...
І тільки іноді
Прості румунські звуки —
Мажорні і сумні —
Заповнить душу вщерть, —
Тоді пригадую,
Що пращур
Був гайдуком,
А дід
На Україні
Мій
Помер...

* * *

Сідає сонце,
Дотліває день —
Такий важкий
І довгий,
Як життя...
А тіло зморене
Вже третій рік
Гуде,
Думки
За дріт.
Немов пташки
Летять
Щодня до моря...

Василь Барладяну

Рідні береги...
Дружина...
Доня...
Неосяжний степ...
І
Залишки розкопаних могил...
Там жив козак —
Тепер бур'ян росте —
Сідає сонце,
Дотліває день...
В уяві степ...
Могили...
Жито...
Квіти...
Козацький шлях
Мене
Туди веде —
Там воля,
Море
І барвисте літо...

Іван Сокульський

Іван Сокульський
(Кучино, Пермська обл.)

Із циклю «СОНЕТИ ВІЧНОГО ЛЬВОВА»

І я, о Львове, пізнай твій поет!
Та не спізнивсь, в свій час прийшов до тебе.
Твоїх століть повільний менуєт
І я читав під власним львівським небом.

І я, о Львове, слово тут шукав!
В собі носив твої глибокі рими,
На твій епічний брук і я щодня ступав,
Свої літа і я змішав з твоїми.

Чий день оцей твої тримає схили?
Чий спогад це, живий і теплий ще,
Чия присутність тут лишила силу?

Задумавсь Львів, підвів своє плече...
Це ж стільки тут віків спинилося!
Прозорий час крізь камінь цей тече...

* * *

Залишилось ранків і тиші...
Степ як стояв, так стоїть.
Тополю саму хтось залишив,
Сумує на цілий світ.

Більш не зісталось нічого.
Як не було тут села.
Лиш простір вимолює в Бога
Для рідного степу тепла.

Вічна печаль блакиті,
Вічна вода і камінь,
Вічно, як дихати, жити —
Обличчям, ім'ям, руками!

Травами, росами — бути!
Лісом край урвища —стати!
Світ — поза днем — забути!
Знати: оце — Карпати.

Євген Сверстюк

Євген Сверстюк

Осінь

коли умирала мама
була страшенно важкою глухою
і мовчазною як змова
По темних кутках
ніби підкрадались сірі тіні
лиховісно шептались
а мій човен плив
посеред течії
в глибінь самоти.

Там

у відчуженій далині
за горами й лісами
осінь вигасала тихо й повільно
темніла і хиталась сонячками
хапала тремтячим листом
скупі промені сонця
і бились як мамине серце
безнадійним чеканням радості

Сьогодні

ував сніг разом з телеграмою
мама умерла
приїжджай похорон неділю
і тільки вітер в засніжених сопках
приїжджай приїжджай приїжджай
у заметний слід
і раптом чорна відхлань
відкрилась посеред грудей.

Півсторіччя був острів
у морі моїм
і де б мене шторм не носив
той острів ночами кричав
ліхтарнею в темінь врізався
і чекав
так фатально чекав
що я повертаєсь
не вірячи власним очам
до теплих тремтячих
в молитві простягнених рук

В глуху осінь

коли догасав її день
я не міг молитись
за довговічний день без ласки
а міг тільки за промінь радості
від рідних і добрих облич
прощальний промінь радості

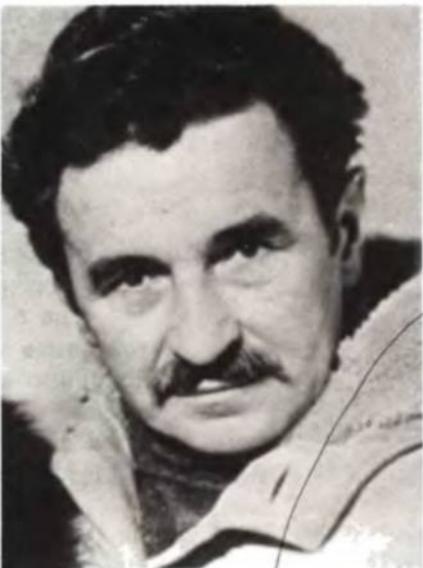
Ралтом в моє мовчання

впав лист маминою рукою
щодень чую твій сум і плачу
і розсіялось дрібним дощем
останнє тепло
тієї смертельно важкої осені
яка розгойдала жалібний дзвін
над моїм островом
і змила його морем вічності

20. XI. 82

Бурятія

(Вірші із Українського Вісника, ч. 8, 9-10)

Євген Сверстюк

ВИСОКА ОЦІНКА ДЛЯ "ЛІТОПИСУ УПА"

У двомісячнику *Problems of Communism* ("Проблеми комунізму"), в номері 5, XXXVII, за вересень-жовтень 1988, який публікується і з рамени Інформаційної Агенції ЗСА та являється одним із найбільш авторитетних і поширеніших періодиків, присвячених вивченю ССРС та комуністичних країн, вміщена велика рецензія на 15 томів "Літопису УПА", що досі появилися друком.

В обширному огляді на сім сторін, пера Люби Файфер, яка є "феллов" (співробітник) Центру Вивчення Советської Міжнародної Політики при Каліфорнійському університеті в Лос Анджелес та корпорації РАНД, і докторантом у відділі політичних наук цього університету, "Літопис УПА" окреслено як "дуже важливу збірку документів", без яких неможливо обйтися науковцям, які вивчають національну політику СРСР. Що більше, документи українського підпілля рекомендується теж спеціалістам, які вивчають різні революційні й партизанські рухи, чи спідкують за тактикою СРСР у поборюванні Афганських повстанців.

Обидвом організаціям колишніх вояків УПА (Об'єднанню і Товариству) належиться від української громади велике спасибі за цю преважливу мозольну працю на полі збереження й розповсюдження в наукових колах документів українського збройного визвольного руху новітніх часів.

На велике призnanня і подяку за моральну й фінансову підтримку "Літопису УПА" і піднесення цього видавництва на належну висоту теж на міжнародному рівні, заслуговує рівно ж вся патріотична українська громада і — зокрема — гурт ентузіастів цієї справи споміж молодих студентів і науковців, які віддано й безкорисливо працюють разом з Видавничим комітетом.

Але на слід забувати, що така висока оцінка "Літопису УПА", як згадана вище довідка Люби Файфер, зобов'язує до ще більшого поглиблення й поширення праці, в рамках запланованого Науково-дослідного Інституту "Літопису УПА". Для досягнення цієї мети потрібне значно збільшити жертовність усієї української спільноти, в тім теж зголосування нових Фундаторів окремих томів "Літопису УПА". Тут з віячністю треба згадати св.п. ОЛЕКСУ ГОЛОВАЧА (який помер у Торонто 16 серпня 1986 р.) як первого ФУНДАТОРА — 16-го тому "Літопису УПА".

* * *

Зацікавлених довідкою Люби Файфер просимо звертатися за поданим числом журналу на таку адресу: PROBLEMS OF COMMUNISM, US Information Agency, 301 4th Street SW, WASHINGTON, DC, 20547, U.S.A.

НАШІ ВТРАТИ

ВІДЛІТАЮТЬ СІРИМ ШНУРКОМ!

Українська громада Дітройту провела на вічний спочинок бл. пам. Миколу Федірка, що помер після важкої недуги 15-го липня 1989 року, проживши 70 років.

За упокійну панаходи відправив о. крилошанин Йосиф Шарий, в похоронному заведенні "Градовського", а службу Божу в Церкві св. Івана Христителя. Тлінні останки покійного Миколи зложено на цвинтарі св. Ядвіги, в Дірборн Гайтс, Мічіган.

Сл.пам. Микола народився в селі Добровиця, західна Україна. Там провів своє юнацьке життя, а у воєнну хуртовину був забраний до Німеччини на важкі роботи. По війні включався в громадське життя в таборах переміщених осіб.

По виїзді до Америки на терен Дітройту на початках 50-их років включається в організацію Сумівської молоді, і як добрий активний член, відається повністю СУМА — осер. ім. "Київ".

Він вступає в духову оркестру "Дніпро", і як добрий музикант, грає в ній довгі роки. Сл.пам. Микола перебирає всю господарську працю Сумівської Оселі "Київ" від самих початків її існування, і більше як тридцять років нею провадить. Сл.пам. Микола більш як 17 літ хворував на серце, але те не перешкоджало йому в його праці.

Сл.пам. Микола був добрым українцем. Він був жертвенним, був спокійної вдачі, завжди спокійно до всього відносився, і був відданий до того, що на себе взяв. В нього небуло, що може зробимо те завтра, бо раз було рішено, то і треба це виконати.

На панаході пращав його о. крилошанин Йосиф Шарий, а на цвинтарі пращав покійного від СУМ-А та Орг. Виз. Фронту — Григорій Королишин, на тризні говорив о. крил. Шарий, проф. Кирило Ципенда, І. Терлецький та подяку зложив від родини — швагер І. Іванчук з Ньюарку.

Цілою підготовкою похорону та тризни, занявся друг І. Терлецький.

На кінець тризни присутні зложили на нев'янучий вінок для покійного Миколи: по 20.00 дол. — Іван Іванчук, Антонія Федірко; по 13.00 дол. — Гр. Королишин; по 10.00 дол. — І. Федорів, Т. Левицький, М. Кусло, І.О. Терлецький; по 6.00 дол. — І. Борщ; по 5.00 дол. — М. Край, К. Савка, В. Савчин, М. Пиш, Ю. Галас, Р. Гветчок, Т. Питляк; по 4.00 дол. — Гнат Пенчовчик; по 3.00 дол. — Куван, (К....нечітко); по 2.00 дол. — Савік, Текля Полянська; по 1.00 дол. — (Фон... не чітко), І. Куцло.

Разом 150.00 дол., котрі за згодою родини розділено:

25.00 дол. — на Пресовий Фонд "Н.Г" і "Ш.П".

25.00 дол. на Пресовий Фонд СУМА — журнал "Крилаті".

100.00 дол. на фонд оборони України ім. Ярослава Стецька.

Родині складаємо найсердечніше співчуття в їхньому горю, по втраті мужа, батька та брата й швагра, а покійному Вічна Пам'ять.

Гр. Королишин

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ МОЛОДЕНЬКОЇ СУМІВКИ

Серед жертв летунської катастрофи в дні 19-го липня, 1989 р. в місті Су Сіті (в штаті Айова) і яка своїм трагізмом протягом кількох днів полонила увагу громадян Сполучених Штатів знаходилась і молоденька українка.

16-літня Ніна, доня п-ва Катерини і Івана Сульських, була пасажиром на літаку який летів з Денверу до Чікаґо. Вона верталася додому з відвідин своєї тітки, щоб бути з родиною в дні своїх уродин 22-го липня...

В цій катастрофі чудом врятувалося 186 осіб, але й загинуло поверх 100 і між ними, на жаль, була і Ніна.

Батьки записали Ніну до Відділу Юнацтва СУМ-А, Осередку СУМ-у ім. полк. Д. Вітовського в Палатайн, Іл., як її було 11 років. Ходила вона до Школи Українознавства при тому Осередку. Вступила вона там і до танцювальної групи і маючи талант до цього виробилася на одну із кращих танцюристок. Завдяки своїм батькам, які приділяли дітям належну увагу в їхньому загальному вихованні, Ніна побувала також на виховно-відпочинкових таборах на мальовничій Оселі СУМ-А в Барабе.

Ніна залишила горем опечалених батьків, Катерину і Івана Сульських, сестри Віру і Соню та братчика Івася, дальшу родину як і "сумівську" родину в Палатайн.

Парастас і Панахиду, в присутності численної молоді шкільної та вірних, в похоронному заведенні Музики відправляє парох УКЦеркви Непорочного Зачаття в Палатайн о. Андрій Чировський. Дяком в цих відправах там і в катедрі був п. Г. Сачик. Сумівці прощають свою членку після Панахиди зорганізовано з пропорами. Від Осередку пращалярне слово мав голова управи Осередку д. Ярослав Сидоренко.

Похоронну відправу в катедрі св. о. Миколая очолив Преосвященний Владика Кир Іннокентій Лотоцький ЧСВВ і йому сослужив о. Андрій Чировський. Там же і відчитано телеграму зі співчуттям родині з Риму від Блаженнішого Патріярха і Кардинала Мирослава Івана Любачівського.

Дорогій і молоденький нашій Подрузі Ніні — Вічна Пам'ять!

Члени і Управа
Осередку СУМ-у ім. полк. Дмитра Вітовського
в Палатайн, Іл.

ЧЛЕНИ ТУСМ І СУМ ДЕМОНСТРУВАЛИ В ОБОРОНІ СТЕПАНА САПЕЛЯКА

Члени Вишкільного табору СУМ ім. С. Бандери в Елленвіл, Н.Й. і члени ТУСМ-у демонструють.

Члени Товариства Української Студіючої Молоді ім. М. Міхновського (ТУСМ) і Спілки Української Молоді (СУМ) демонстрували в понеділок, 2 серпня ц.р. в полудневих годинах перед Советською Місією до Об'єднаних Націй в Нью Йорку в обороні поета Степана Сапеляка, що його раптово "завербувала" у Харкові совєтська армія і у вівторок, 22 серпня він мав бути висланий на три місяці до Чорнобиля на працю в "4 Бльок", де тому три роки стала відома всім страшна атомна аварія.

З великими написами: "Незалежність Україні", "Звільніть Сапеляка", і з п'ятдесяти синьо-жовтими пропорами демонстранти, які прибули з Нью Йорку і окопиць, а декілька навіть з Монреалю, та понад п'ятдесят сумівців і сумівок з сумівського вишкільного табору в Елленвіл, співали українські патріотичні пісні, читали молитви і вірші, присвячені Степанові Сапелякові, декламували декілька його поем та скандували кличі, щоб Советський Союз перестав знущатися над українським народом. Незважаючи на літній вакаційний час, в цій спонтанній демонстрації взяли участь понад вісімдесят осіб, переважно молоді.

Декілька учасників демонстрації роздавали наскоро виготовлені листочки в яких сказано, що "завербування" Степана Сапеляка на 38-му році життя до армії і висилка його до Чорнобиля є безумовно новим способом ліквідації свідомої української інтелігенції і керівників руху спротиву й національного відродження на Україні. В міжчасі двоє членів ТУСМ передалиsovетській місії листа з вимогою негайного звільнення С. Сапеляка.

Як подав в телефонічній розмові сам Сапеляк, його викликали у вівторок 18 серпня до військомату Ленінського району м. Харкова де підполковник Кучіпов вручив йому повідомлення про те, що його "завербувала" армія на роботу на 4 Бльок у Чорнобилі для ліквідації наслідків аварії. Термін: 3 місяці. Виїзд: вівторок, 22 серпня 1989 р. У такій безвиглядній ситуації він звернувся до всіх своїх друзів і приятелів з проханням моральної підтримки, а сам заповідаючи голодівку заявляє: "Розпочинаючи свою тривалу голодівку на знак протесту, я усвідомлю свою смерть і беззахисність моєї поетичної та громадської долі перед урановою чумою однаково як перед свавіллям військових і КГБ".

Довідавшись про поновне насилиствоsovетського режиму над Степаном Сапеляком, українська спільнота у вільному світі, а головно активна частина української молоді зорганізувала в Спілці Української Молоді і Товаристві Української Студіючої Молоді ім. М. Міхновського, розгорнули широку акцію в обороні молодого поета, активіста і борця за державність України Степана Сапеляка. Повідомлено про цей єхидний намір його знищити, головніші пресові органи радія і телевізії в ЗСА, Канаді, Австралії, Південній Америці та країнах Західної Європи. Повідомлено також державні чинники деяких країн, як теж сенаторів, конгресменів, послів до парламентів та культурно-мистецькі кола вільного світу, які негайно відгукнулись на прохання Сапеляка і як нам відомо, засипали телеграмами воєнкомат у Харкові, домагаючись його звільнення та пошанування прав людини.

Спонтанна, вчасна і всестороння акція мала свої наслідки, що дуже виразно стверджує сам Сапеляк у своїй подяці:

Під тиском світової громадськості та зусиллями протестів Української Незалежної Творчої Інтелігенції, харківського осередку Української Гельсінської Спілки і Спілки Української Молоді не вдалася смертоточівча акція насильницького вислання мене в зону Чорнобильської Аварії.

Складаю сердечну подяку всім хто перебував у благородстві милосердя і оборони зі мною.

*Слава Ісусу Христу!
Слава Україні!*

23 серпня 1989 р.

Згідно з останніми повідомленнями, дні 22 серпня С. Сапеляк переходив медичні оглядини і військовий лікар ствердив у нього запалення вуха. На цій основі відклікано його висилку до Чорнобиля. Сапеляк ствердив, однаке, що під пресією широкої кампанії в його захисті у вільному світі та в Україніsovетська влада була змушена винести таке рішення під вигідним медичним претекстом.

В ГУДСОНІ (АРГЕНТИНА) ВІДБУВСЯ ВИХОВНО-ВИШКІЛЬНИЙ СЕМІНАР

Виховно-вишкільний Семінар, для кандидатів на Впорядників, де взяли участь три представники з новозорганізованих клітин із північного терену (міст Апостолес і Посадас, провінція Місіонес). В місяці травні КУ СУМ, зробила велике зусилля, щоб почати працю в цих місцевостях, одна з перешкод — це велика віддаль від Бс. Ас. (1000 км). Що два тижні їдуть туди наші друзі щоб приготувати кандидатів до праці з юнацтвом. Так що в днях 15 та 16 липня (друзі із пров. Місіонес продовжили вишкільні зустрічі ще два дні) в приміщеннях залі Товариства Просвіта на Гудсоні, біля Бс. Ас. відбувся СЕМІНАР, котрого ціль була обзнайомити та передати практично ведення сумівської праці з юнацтвом, нашим друзям з пров. Місіонес, до них дополучились друзі із пров. Бс. Ас. Обов'язки Командантки викунувала подруга Михаліна Савчук, обозних — друзі Мірта Михура та Юрко Сенів, писарки — подруга Орися Михура, скарбнички — подруга Ольга Сенів, кухонний персонал — пані Маруся Сенів та панна Маруся Жовнір. Офіційне відкриття відбулось в суботу, дня 15 липня о год. 10.30 рано, де подруга Командантка сказала про ціль та мету Семінара та нагадала учасникам, що: "наш Семінар переходить у році 'Боротьби за буття нашої дорогої української мови, хай гомонить наше рідне слово поміж нами, сповняймо пророчі слова нашого генія-пророка Тараса Шевченка: 'Чужого научайтесь, свого не цурайтесь", що рівно ж служить як цього-річне гасло СУМ.

Юнацтво мало нагоду вислухати, 12 годин гутірок на такі теми, як: 1 — Історія СУМ — Відновлення СУМ на чужині — СУМ в Аргентині; 2 — Світоглядово-Виховні заложення юнацтва СУМ; 3 — Особовість сумівця; 4 — Методика — праця та тактика. Взірець сходин молодшого юнацтва, та спосіб переведення; Яка є ціль ігор з юнацтвом? Що дає пісня юнакам? Що це гутірка — розповідь? 5 — Український патріотизм і лояльність до країн нашого поселення у виховній праці з юнацтвом СУМ. Сумівець і його оточення; 6 — Мова — важливість плекання української мови; 7 — Відомості про українців в Аргентині; 8 — Відомості про структуру СУВФ-СКВУ; 9 — Український Визвольний Фронт. Були лекторами-викладачами: Редактор Ігор Василик, друг Михайло Рокуш, друг Володимир Данилишин, подруга Михаліна Савчук, пан Юрій Данилишин, пан Роман Назарик, подруга Олена Крайник-Михура. У неділю до попудня продовжували вишкільну працю, а в 15.30 вислухали Службу Божу которую відправив отець Панкратій Нюнька, в залі Товариства Просвіти. По Службі Божій, офіційно закрили Семінар у присутності членів КУ СУМ та місцевого громадянства. Друзі жителі Бс. Ас. поїхали домів, а друзі з пров. Місіонес продовжували ще два дні зустрічі із членами КУ СУМ та Виховної Ради.

Под. Геля

VIII КРАЙОВИЙ ЗДВИГ СУМ В АВСТРАЛІЇ

В днях 10-го і 11-го червня ц.р., в Сіднеї відбувся VIII Крайовий Здиг СУМ-у в Австралії.

Треба підкреслити, що рідко коли ми були свідками такої масової імпрези, яка була зорганізована справді по професійному за що, в першу чергу, похвали належаться місцевому осередку СУМ ім. ген. Тараса Чупринки, на чолі з його головою В. Сеньком, але зasadничу ролю відіграв Крайовий Провід СУМ.

Знаменита видана програмка, подала докладні інформації про цілість Здигу та його учасників.

Добром почином було випродукування пропам'ятних, зі сумівською емблемою та ембле-мою Здигу вітровок для сумівців різного віку.

Посвячення прапору сіднейського Осередку СУМ, нагородження членів СУМ різними відзнаками, грамотами, прапорцями за активну участь у Здигі — були атрактивною частиною програми.

Святочна Служба Божа (співав знаний Молодечий Церковний Хор, під урудою сумівки Марійки Думи), дві прекрасні проповіді, одна виголошена б. Крайовим головою СУМ — дияконом Жданом Коломийцем, друга — парохом церкви св. Андрія о. Митратом Іваном Шевцевим надали особливішого настрою.

Сам факт, що в З'їзді взяло участь майже 520 осіб з усіх восьми осередків, надзвичайно потішає явище, тимпаче, що більшість з них (в Сіднеї тільки 150 членів) мусіли подорожувати різними середниками льокомоції часто кільканадцять годин в одну сторону.

З доповідей виголошених під час сходин дружинників, тобто виховників СУМ видно, що СУМ справді виховує членів за гаслом "Бог і батьківщина".

Забава під кличем "Пізнаймось" дала змогу познайомитись учасникам Здигу також з численними не сумівцями.

Чотирогодинний концерт, з різнопородною програмою, запевнив нас усіх, що будуччина наших танків, запевнена в Австралії на довгі, довгі роки. Трохи гірше представляється справа з нашою піснею, бо щораз більше відчувається брак співаків різного віку, але і це добре.

Дивлячись на З'їзд, з виховної точки, субота була найвагомішим днем, почавши від пленарного засідання КУ СУМ-у (в залі Дому Молоді в 10.30-12.00, під час якого було обговорено пляни сумівської праці на будуче. Там стверджено радісний факт, що СУМ збільшує своє членство маючи тепер 941 членів. Також детально було обговорено плянування Світного Сумівського Злету, який має відбутись в грудні 1992 і січні 1993-их років у Вікторії, включно до других закутин Австралії.

На закінчення З'їзу відбувся великий концерт в якому, при абсолютно переповненій глядачами великій залі Дому Молоді (яка містить 1100 осіб) виступали мистецькі одиниці Осередків СУМ. Жюрі в складі: Юрій Денисенко, Ярослав Масляк і Василь Онуфрієнко, мали нелегке завдання вибрати і нагородити найліпших виконавців.

Остаточно вибір впав на Мельборн, який здобув переходовий прапор Кр. Управи СУМ.

Яке ж загальне вражіння? — Браво, і ще раз браво СУМ!

Голова КУ СУМ в Австралії передає переходовий прапор Голові ОСУМ в Мельбурні, д-гові Павлові Сеніву.

КРАЙОВИЙ АПЕЛЬ

Крайовий Апель в часі VIII Здигу СУМ в Австралії в парафіяльній залі Св. Андрея.

Але при цьому насувається питання; як воно є, що тепер в нас час видимого занепаду нашого громадського життя в усіх його видах і формах, члени одної організації, з молодшого покоління можуть нас заскочити так знаменито зорганізованим і проведеним Здигом, якого ми були свідками.

ОБЕ

ВІДБУВСЯ 19-ИЙ КРАЙОВИЙ ЗЇЗД СУМ

Олю Король обрано головою КУ

Спілка Української Молоді в Америці, перший раз у своїй 40-літній історії, обрала жінку на голову Крайової Управи цієї молодечо-виховної організації.

Оля Король, з Рочестеру, яка займала ряд виховних постів в системі СУМ, останньо як головна булавна юнацтва, перебрала кермо СУМ в Америці під час 19 Ювілейного Крайового З'їзду, який відбувся на Сумівській Оселі в суботу і неділю, 21-22 жовтня, ц.р., від д-р Аскольда Лозинського, який провадив нею дев'ять літ.

У з'їзді взяли участь 25 осередків СУМ з Асторії, Бостону, Боффало, Бінггемptonу, Детройту, Джерзі Сіті, Гартфорду, Чікаго-Павлушкиві, Чікаго-Крути, Йонкерсу, Філадельфії, Балтімору, Мінеаполіс, Парма-Клівленд, Рочестеру, Ірвінгтону, Трентону, Ютики, Нью Йорку, Пассейку, Міловокі, Сиракюз, Феніксу, Палатайн, і Нью Гейвену. Разом було 122 делегатів і 25 гостей. З'їздом провадила президія в особах: Тарас Дрозд, голова; Микола Бачара і Богдан Гаргай, заступники; і Дарка Наконечна і Оля Зелонка, секретарі.

Наголошуючи ювілейний рік Спілки Української Молоді Америки, д-р Лозинський, у своєму звіті сказав, що в рядах СУМ "можна відчути відродження нашої організації завдяки майже нечуваній в українській еміграційній спільноті гармонії між молодшими та старшими". Це відродження відзеркалювалося в делегатах і також в новообраний крайовій управі, що в більшості складається з молодих осіб.

Д-р Лозинський дальше стверджив, що найліпший доказ живучості СУМ це велика кількість молоді, зокрема суменят і молодшого юнацтва. "Ми повинні втішатися нашими успіхами в минулому десятиріччі. Однаке майбутнє тернисте та далеко важче, ніж минуле. До цього майбутнього ми мусимо бути готові, бо доля тисяч нашої молоді, узалежнена від нашої готовності. Зокрема сьогодні, коли події в Україні вимагають більш активної участі українців в діяспорі то окончним подбати, щоб ряди української спільноти в Америці поповнилися новими молодшими силами".

Багато уваги під час з'їзду було присвячено справі занепаду української мови між молодшим поколінням. Стверджено, що всі клітини СУМ в Америці, разом із батьками, повинні більше дбати про плекання української мови. Делегати висловлювали радість і подив у зв'язку з відновленням Спілки Української Молоді й Пласти в Україні, і в резолюціях з'їзду заявили свою підтримку всім молодечим організаціям в Україні, які стоять на принципах державної незалежності України.

У своєму слові, як голова КУ-СУМ, О. Король підкреслила, що "вся енергія повинна бути присвячена кращому вихованню нашої молоді. Бе-

ручи до уваги сучасні обставини в Україні, доложім усіх зусиль, щоб зближити рідну Україну до сердець нашої молоді. Прищеплюймо їм красу рідної Батьківщини, її культуру, історію, а найважкіше її мову".

В часі з'їзду працювали дев'ять комісій, які на останній день нарад звітували про свою працю і подали пропозиції до резолюцій з'їзду.

Вечорі, 21 жовтня відбувся святковий бенкет, яким провадив Корнель Василик, присвячений 40-літтю СУМ в Америці. Головну доповідь виголосив мгр Осип Рожка, голова Центральної Управи СУМ. У мистецькій програмі виступила співачка Оксана Харук, при акомпанементі Соні Шерег, і тріо юначок "Квітка" з Сиракуз. З привітами виступили: Ляриса Фіголь, КУ-СУМ Канада; мгр Євген Гановський, ГУ-ООЧСУ; Марія Кульчицька, ГУ-ОЖ ОЧСУ; Мирослав Климко, Крайове і Світове Тов. був. вояків УПА; Марія Дупляк, Організація Оборони Лемківщини; Михайло Кіцюк, Йонкерс СУМА Кредитівка; і Богдан Тодорів, СУК Провидіння. Раніше, під час сесій, з'їзд вітав від краївої екзекутиви УККА Ігор Длябога.

В часі бенкету нагороджено окремими ювілейними грамотами понад 200 заслужених діячів СУМ в Америці.

Цього року, переходовий прапор СУМ, за зразкове ведення сумівської праці під кожним оглядом, був переданий осередкові СУМ ім. М. Павлушкиова в Чікаро. Уступаюча управа запропонувала і з'їзд затвердив звання "Визначного Члена" слідуючим особам: Михайло Бурчак, Євген Курило, Теодор Олещук, Ярослав Петрик, Петро Возняк і Осип Баглай.

Крім О. Король, до КУ-СУМ в Америці входять:

Мирослав Шмігель, екзекутивний заступник голови; А. Лозинський, заступник голови; А. Лозинський, заступник голови і організаційний; Ірина Гошовська, заступник голови і головна булавна; Андрій Косар, заступник голови і референт дружинників; Ліда Микитин, секретар; д-р Роман Козіцький, фінансовий; Михайло Шубин, заступник булавного юнацтва; Роман Дашибаєв, спортивний референт; І. Длябога, пресовий референт; Юрій Наконечний, референт таборування-схід; Оля Кусик, референт таборування-захід; Роман Зварич, референт вишколу; Корнель Василик, культ-освітній референт, Геня Блага, касієр; Нуся Воях, голова Крайової Виховної Ради.

Вільні члени: Марія П'ятка, Ярослав Петрик, Іван Кобаса, Б. Гаргай, Мирон Биц, Ярослав Дашибаєв, Марія Дупляк, Богданна Походай, О. Рожка, Леся Дерех і Мирон Федорів.

Окружні: Роман Мигаль, Нью Джерзі; Мирон Колінський, Нова Англія; Любомир Кормелюк, Філадельфія; Христя Мороз, Холодний Яр; Іван Лещук, Нью Йорк; Степан Бабик, Чікаро; і Андрій Черень, Клівленд;

Крайова Виховна Рада: Н. Воях, голова; о. Роман Мірчук, заступник голови; члени: Є. Гановський, Ігор Мірчук, Ганя Дашибаєв, Таня Рожка, Олесь Стрільчук, Галія Сліпець, Стефа Остапчук і Наталка Кормелюк.

Контрольна Комісія: Михайло Фурда, голова; М. Бачара і Мирон Корнага, члени; Петро Райца і Марійка Гайдучок, заступники.

Товариський суд: Михайло Дзюба, голова; Тиміш Мельник і Володимир Костик, члени; Мирон Зелез і Ігор Дячун, заступники.

ВІДБУВСЯ ВСЕКАНАДСЬКИЙ ЗДВИГ СУМ

В останній день таборування для учасників Старшо-юнацького та Вишкільного таборів на оселю СУМ "Веселка" загостило близько тисяча людей, щоби брати участь у Всеканадському Здвізі Спілки Української Молоді, запланований та зорганізований новообраною Крайовою Управою, на чолі з другом Евгеном Чолієм.

Після ранньої Служби Божої, яку відправив капелян СУМ-у о. Іван Барщик, відбувся святочний апель, під час якого табори були офіційно закриті, а Здвиг офіційно відкритий. Голова КУ СУМ Канада, друг Евген Чолій офіційно закрив обидва табори, подякувавши команді та учасникам табору за успішне проведення цих таборів.

Відкриттям Здвигу провадив дружинник з Етобіко, Ярослав Скіра, а головну доповідь Здвигу виголосив голова КУ СУМ Канади, Евген Чолій, закликаючи присутніх будувати і здобувати знання побудоване на національних і християнських засадах та ідеалах, яких вчив і вчить нас геній нашого народу Тарас Шевченко, та за прикладами, якими жили наші герой-борці за правду і волю, за нашу Самостійну Українську Державу.

Після промов, відзначень та привітів, учасники Здвигу, під приграванням та вимаршом оркестри "Трембіта" з Монреалю, закінчили відкриття дефілядою.

Після обідової перерви, під темними хмарами, відбулася Мистецька Програма Здвигу, якою керував вишкільник Мирослав Барабан, сумівець з Гамільтону. Участь в програмі брали ансамблі з сумівських Осередків з Канади, з Великої Британії та гости з України.

З осередку СУМ в Тандер Бей приїхав танцювальний ансамбль "Веселка". Під мистецьким керівництвом Христі Гарис та Михайла Романюка, танцюристи виконували різні танці в районах України. Оркестра "Дунай" з Ошави пригравала танцюристам, та пізніше грала на короткій забаві після концерту.

Учасники Вишкільного і Старшо-юнацького таборів, хоч дощ ім перевивав, виконали монтаж Леоніда Полтави "Свято Української Держави 22 Січня".

На мокрій трибуні також виступили оркестра "Трембіта" з осередку СУМ Монреалю під диригентурою Андрія Гарасимовича, та оркестра "Батурин" з осередку СУМ Торонто, котрою керував Остап Брезден. Оркестри спільно заграли Національні Гимни Канади, Америки та України, а опісля виступили окремо, виконуючи різні воєнні та народні пісні.

Несподівано зголосилася одна із кількох гостей з України, яка бажала щоб її представити ім'ям Анна, та заспівала публіці "Привіт з України".

З далекого Манчестеру з Великої Британії приїхали члени "Козацького Братства", бандуристи які недавно виступали в Онтаріо Плейс під час святкувань Дня Спадщини. Тріо, у складі Івана Гнилиці, Любомира Мазу-

ра та Юрія Бабчука на жаль не мали нагоду виступати через дощову погоду.

Мистці Богдан Головацький і Петро Лопата приготували виставку ікон та інших своїх творів, котрі були охоронені проти дощу великим шатром. Публіка була раптом дуже засікавлена виставкою коли дощ почав падати.

Хори "Прометей" і "Діброва" з Торонта, збираючи фонди на Шевченківський концерт, який відбудеться пізніше в цьому ювілейному році, зорганізували "барбекю" та "бір гарден" де можна було щось смачного з'сти та зимного випити.

Вібіванковий турнір, в якому приїхали брати участь дружини з Клівленду, Монреалю, Ошави, Гамільтону та Торонта, був, на жаль, відкліканний через жахливу погоду. Організатори запевнили однак, що незадовго цей турнір відбудеться в Торонті.

Хоч дощ падав, треба погратувувати Крайовій Управі за те, що спровадила мистців з цілого Канади та зорганізували цікаву та різноманітну програму. Якщо б на Веселці існував відповідний будинок, то публіка напевно була б задоволеною та наснаженою сумівською працею поїхала б до місця. Очікуємо святкування 65-ліття СУМ-у в 1990-му році.

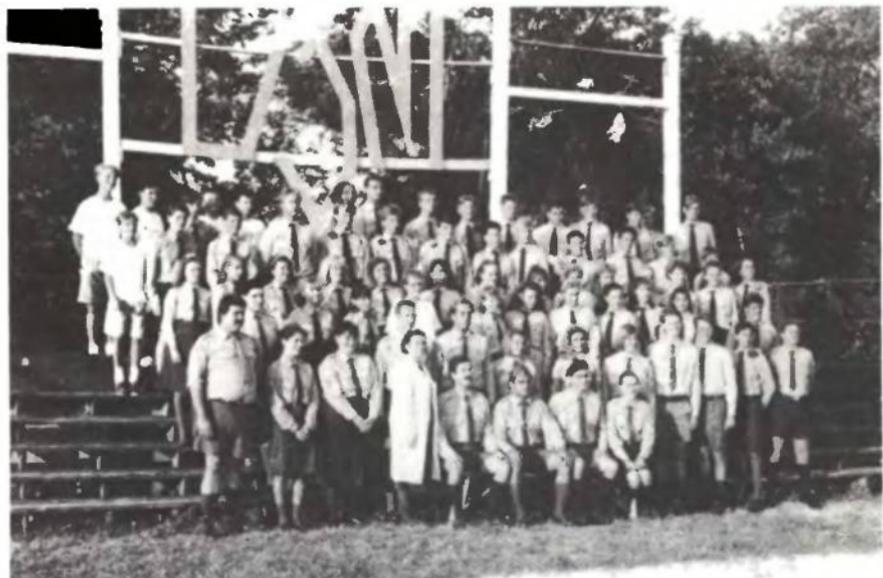
С. Бандера

ВІДБУЛИСЯ ВИШКІЛЬНИЙ ТА СТАРШО-ЮНАЦЬКИЙ ТАБОРИ

"Найосновнішим обов'язком нашої Спілки є виховання українських дітей в християнському і національному дусі. Таборування є одним із найкращих способів виховання, тому що спільне перебування на таборі сприяє зберіганню чисто українського оточення. В добі асиміляції, коли дитина не має змогу почути рідної мови, часами навіть у хаті, ця українська атмосфера серед гарної природи нашої оселі заохочує дітей до дальшої сумівської праці і будує у них любов до всього рідного".

Такими словами, друг Богдан Гогусь, комендант старшо-юнацького і вишкільного таборів, писав на сторінках таборової газетки. Табори під назвою "Карпатська Україна" ім. Володимира Івасюка, відбулися на оселі СУМ Веселка, біля Галтон Гілз в Онтаріо, протягом перших двох тижнів серпня. Разом на обох таборах було 60 таборовиків.

Вишкільний табір був запланований та зорганізований новообраною Крайовою Управою. Дуже успішне проведення цього табору завдячуємо Крайовій Булаві, яка головно у співпраці з організаційною референтурою Крайової Управи доклали якнайбільші зусилля, щоби табір як слід підготувати. Програму Вишкільного Табору склали подр. Ірка Мицак, Головний Виховник Вишкільного Табору, та друг Гарі Несмашний, який рівно ж виконував функцію бунчужного обох таборів.

Команда і таборовики вишкільного і старшо-юнацького таборів.

Програма включала гутірку на теми різних річниць котрі СУМ цього року відмічує, також дала вишкільникам нагоду краще зрозуміти сучасні процеси в Україні, та пізнати, як молоді українці у діяспорі, свою ролю в тих процесах. Вишкільники, наприклад, писали листи до новоствореного сумівського осередку в Харкові.

До табору загостили різні доповідачі, які викладали гутірки на різні теми. Отець Василь Романюк розповідав таборовикам про свої пережиття вsovетських концтаборах; Отець Іван Барщик, капелян СУМ, дискутував на різні релігійні теми; а отець Мирон Татарин і отець Михайло Лучка викладали про теперішню ситуацію українських церков на Україні. Вишкільники також вислухали цінні гутірки бувшого посла Андрія Вітра, д-ра Анатолія Бедрія, д-ра Олега Романишина, мгра Романа Копача, подр. Лесі Семчишин, подр. Ліди Нарожняк, медсестри Олі Луник-Чайлд, подр. Ірки Мицак, та друзів Богдана Гогуся і Гарі Несмашного.

Крім гутірок, вишкільники брали участь в інтенсивній спортивній програмі під проводом друзів Ореста Голика та Володимира Стецька. Басейном опікувалися подр. Катруся Стецій та друг Мирослав Баран. До команди табору також включилися писар Богдан Чернявський, подр. Ліда Нарожняк, та подр. медсестра Оля Луник-Чайлд, яка лікувала "калік" обох таборів.

Через дикий терен та скелясті гори мандрував старшо-юнацький табір під проводом Головного виховника Романа Цоби. Таборовики та їхня пильна опіка все прямували до мети своїх мандрівок, хоч комарі часто кусали, води бракло, та стежка зникала. Загартовані юнаки та юначки

відбули дві прогулки та перебули чотири ночі в терені, під шатрами. Виховники Маруся Вовк, Ліля Бишко, Орест Волощак, Роман Матла та Павло Грод із допомогою теренознавця Юрія Шуста успішно провели мандрівний табір та порядно вимучили не лише 30 тaborовиків, але себе також. Успіх табору такого роду запевнив що на друге літо, знову подібний табір заплянований.

Технічними справами обох таборів занималися друзі Володимир Гроха і Стефко Бандера. В кухні "терпілі" пані Навискас, Довжицька, Березовська, та Андрущенко, а адміністративні справи лагодили панове: Довжицький, Старух, Почекайло, Бицьк, Якубів та Коновалюк.

Дякуємо всім: команді, виховникам, кухаркам, працівникам, батькам, тaborовикам та всім, котрі в якій-небудь формі спричинилися до успішного проведення наших таборів.

ТРИДЕННИЙ ТАБІР ДРУЖИННИКІВ СУМ БІЛЯ МОНТРЕАЛЮ

Від 4-го до 6-го серпня м.р. відбувся триденний табір дружинників СУМ під шатрами біля Монреалю, на сумівській оселі "Верховина". Табір начисляв 14 дружинників із монреальського осередку СУМ, на чолі з командою: Андрій Фіголь — комендант, Михайло Швець — бунчужний і Петро Штик — інтендант.

Програма, падготовлена д-ром Маркіяном Шевцем, референтом дружинників СУМ при КУ СУМ Канади зосередився над темами ролі дружинника СУМ в сумівській структурі та структурою СУМ. Д-р Евген Чолій, голова КУ СУМ в Канаді злагатив програму, а колишній дружинник СУМ д-р Петро Штурин говорив на тему сучасної ситуації у справі Івана Дем'янюка. Табір був успішним.

Дружинники з Монреалю.

ХІ-ИЙ ЕВРОПЕЙСЬКИЙ СПОРТОВИЙ ТАБІР СУМ У БЕЛЬГІЇ

Від 29.07. до 04.08.89 відбувся 11-ий ЕСТ на Франкополі, Бельгія. Понад 120 сумівців-спортовців з Бельгії, Великобританії, Німеччини та Франції взяли активну участь. Святковим наказом Європейської Конференції

СУМ відкрито спортивний табір, вітаючи не тільки спортовців, але також понад 100 гостей котрі прибули на відкриття. ЕК назначила на коменданта д. М. Гамалія (Б), писарка под. Н. Чайка (Н), програмова под. О. Сенчак (Б), господарчий д. М. Трипник (Б). До команди табору увійшли також спортивні референти Крайових Управ Європи: д. В. Дратвінський (Ф), д. Ю. Д'яківський (В.Б.), д. О. Марченко (Н), д. М. Проць (Б). Всі спортивні змагання відбулися в дружньому сумівському дусі. Показалося, що ніколи не можна недоцінювати численно малі дружини, бо юнаки з Франції (легкоатлетику) і юначки з Німеччини (відбиванку) несподівано виграли. Дружина з Великобританії — яка прибула перший раз на Франкополі під час ЕСТ — отримала перше місце в легкоатлетиці (юначки), стріляння і копаний м'яч. За старою традицією чаші столового тенісу (юначки і юнаки) та з шахі знову знайшли своє місце в дружині з Бельгії як і чаша відбиванки (юнаки).

Загальне пунктування вийшло слідуюче:

4 — місце Німеччина	15 пункти
3 — місце Франція	20 пункти
2 — місце Великобританія	31 пункти
1 — місце Бельгія	32 пункти

На закриття табору голова КУ Бельгія, І. Левицький, роздав чаши і медалі. Командант табору д. М. Гамалій подякував технічному персоналу, команді і учасникам за допомогу і дисципліну на таборі, та рівнож запрошив всіх учасників на наступний ЕСТ який відбудеться в літі 1990-го року в Розе, Франція. 11-ий ЕСТ був закритий відспівуванням українського національного гімну. Вечером відбулася заключна забава при якій спортивці витанцювали свої останні сили.

ЩАСТЯ БАЖАЄМО

ВІНЧАННЯ ЛЮБИ І МИХАЙЛА ДЗЮБАСІВ

Субота дня 7-го травня 1988 року залишиться незабутнім спомином для родини Анастазії і Михайла Дзюбас та Меланії і Мирослави Гладій, бо того дня їхні діти Люба і Михайло звінчалися.

Вінчання молодят відбулося в Українській Католицькій Церкві св. Йосафата в Трентоні Н.Дж. при великій присутності гостей.

Молоду пару вінчали о. д-р митрат Василь Макух і о. д-р Роман Мірчук. Під час вінчання співав церковний хор під керівництвом Івана Бігуна.

Після вінчання відбулося весільне приняття, в залі Української Католицької Церкви. При вході до залі привітали молоду пару короваєм, сіллю і вином родичі молодих та побажали їм щасливого життя. Вісім пар дружок і дружбів створили живу браму, якою молода пара перейшла до головного стола.

Весільне прийняття розпочалось молитвою, яку перевів о. д-р Василь Макух. Після молитви на заклик старшого дружби Марка Головчака гості піднесли келихи вина і відспівали молодій парі Многая літа.

Коли прийшов час на привіти і побажання, першим вітав молоду пару від родичів батько молодого Михайло Дзюбас. Наступний привіт склав д-р Петро Мірчук. Він виховував молодого Михайла на вишкільних таборах СУМ і ТУСМ в Елленвіл.

Від друзів привітав молодят найближчий друг Михайла Петро Копаниця. Молодий Михайло є членом АБН та Крайової Управи СУМ. Письмовий привіт від президента АБН мгр. Слави Стецько відчитала Миросія Шперналь, а привіт від КУ СУМ, що його підписав голова КУ д-р Аскольд Лозинський, відчитав Ігор Шперналь.

Від місцевого трентонського Осередку СУМ, що його головою є молодий Михайло, привітав віршем молоду пару наймолодший сумівець Тарас Лашин. Він вручив молодятам дарунок від Осередку, гарний різьблений альбом. Привітав молоду пару теж і хресний батько молодого Богдан Максимюк і подарував їй образ з гербами Соборної України, який сам вирізьбив. Ольга Колодій подарувала молодим образ Хрещення України.

Милою несподіванкою для гостей був виступ молодої пари, Люби на цимбалах і Михайла на скрипці. До них прилучився Микола Павлюк на со-пілці і Атанасій Стефурак на бубні. Спільно, під керівництвом Дмитра Сороханюка, відіграли вони кілька гуцульських пісень. Дмитро Сороханюк учив Любу Гладій грati на цимбалах і вона довгий час грава в ансамблі Черемош у Філadelфії.

Від Гуцульського Товариства Черемош і його ансамблю вітав молоду пару голова Т-ва Михайло Луців.

Оркестра Темпо під керівництвом Іринея Коваля, забавляла гостей до пізньої ночі. Після забави молодь ще довго розважалася і співали українські пісні.

Родичі молодят пожертвували 100.00 дол. на пресфонд "Авангарду".

Весільний Гість

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ТЕМИ	<i>стор.</i>
Звернення ЦУ: Гасло і Річниці	161
Життєвий шлях Степана Бандери	162
Обставини смерти Провідника	167
Слово від ЦУ над могилою Провідника	169
Левко Лук'яненко: Наша Мета	170
Заява Ініціативної Групи за відновлення УНР	175
М. Сулятич: Виступ І. Дзюби в Торонто	176
Петро Шарій: Володимир Івасюк — співець України	182
Програма Незалежної Спілки Української Молоді	186
Програма СУМ Буковини	190
Д-р А. Бедрій: Вплив Дмитра Донцова на формування ОУН	194
Ю. Бадзьо: Слово подяки закордонним друзям	204
Звіт Голови СУМ в Америці д-ра А. Лозинського	206
МИСТЕЦТВО	
Творчість Т. Шевченка	211
ПОЕЗІЯ-ПРОЗА	
Дмитро Гриньків: Із циклу Молитви Довбуша	216
1. До Господа, 2. До гір, 4. До сонця, 7. До топірця, 12. До ватри	217
Ірина Сеник: Шість моїх зим. Я тебе, як святиню. А ти, мое кохання	218
Ярослав Лесів: Із збірки "Мить"	219
Василь Берладян-Бирладник: Із збірки "Міжлюдством і самотністю"	220
Іван Сокульський: Із циклу "Сонети вічного Львова"	222
Євген Сверстюк: Осінь	223
Висока оцінка для "Літопису УПА"	225
НАШІ ВТРАТИ	
бл.п. Микола Федірко	226
Трагічна смерть молодої сумівки бл.п. Ніни Сульської	227
СУМ В ДІЇ	
Члени СУМ і ТУСМ демонстрували в обороні Сапеляка	228
В Гудсоні (Аргентина) відбувся вих.-вишк. семінар	230
VIII-ий Крайовий Здиг СУМ в Австралії	231
Відбувся XIX Крайовий З'їзд СУМ	233
Відбувся Всеканадський Здиг СУМ	235
Відбулися вишкільний та старшо-юнацький табори	236
Тридennий табір дружинників СУМ в Монреалі	238
11-ий Європейський спортивний табір СУМ у Бельгії	239
ЩАСТЯ БАЖАЄМО	
Вінчання Люби і Михайла Дзюбасів	240
НА ОБКЛАДИНЦІ	
M. Бєднарський: Степан Бандера (задня) — Україна в колоніяльних путах	

Яр Сланутич

на твоїх ворогів красне рідне слово
засмічено (богохрестівкою)
засмічено, але нам передадіс?

РУСИФІКАЦІЯ- ГЕНОЦИД УКРАЇНИ